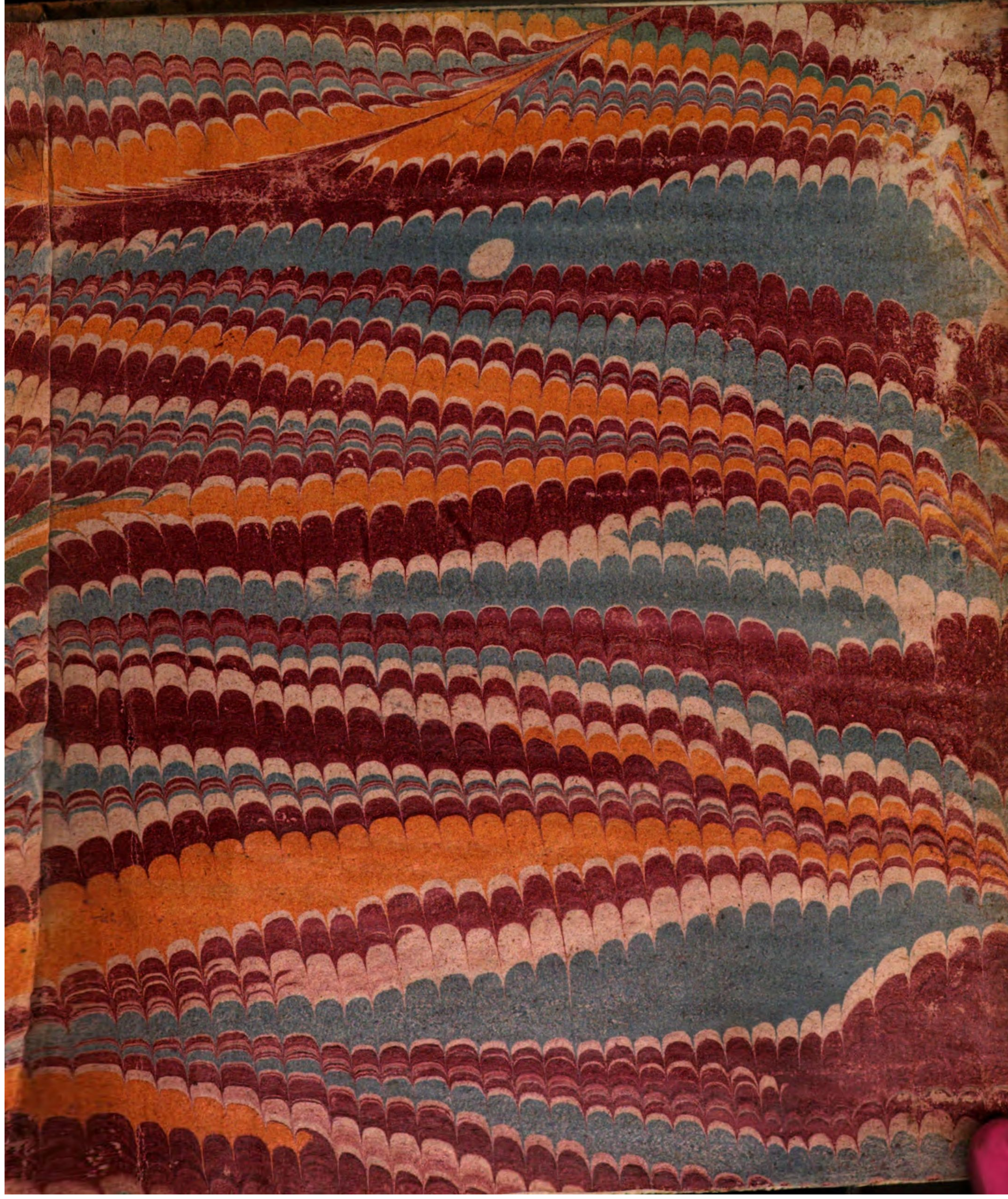

^
<36700139510013

<36700139510013

Bayer. Staatsbibliothek

Il 4 3666

4° Gymn. 41.

R.

JOH. CHRISTOPHORI WAGENSEILII

De

HYDRASPIDE

SVA,

sive,

Adversus extrema pericula Aquarum

Munimento ac Præsidio,

ad

PETRV M VALCKENIERIVM.

Illustrissimum Excellentissimumq; Virum,

& Potentissimorum Fœderati Belgii Ordinum,

ad S. R. I. Comitum Legatum,

EPISTOLA.

Additur

JOHANNIS LEMOVICENSIS

MORALE SOMNIVM PHARAONIS;

& ab interitu vindicatur.

Impensis JOHANNIS HOFMANNI, Bibliopolæ Noribergensis,

excudit

ALTDORFI NORICORVM

HENRICVS MEYER, Academiæ Typographus.

ANNO cId Idc XC.

HORATIVS,
Lib. 1. Carmin. Od. 3.

E*xpertus vacuum Dædalus æra,
Pennis, non homini datis.
Perrupit Acheronta Hercules labor:
Nil mortalibus arduum est.*

Bayerische
Staatsbibliothek
München

PETRO VALCKENIERIO,

Illustrissimo Excellentissimoq; Viro,

JOH. CHRISTOPHORVS WAGENSEILIVS,

cum observantia,

S. P. D.

Uod ante hos paucos menses, Ratisbonæ transiens, Tibi, VALCKENIERI EXCELLENTISSIME, pollicebar, nimirum scripturum me ad Te, itineris mei, quo, negotiorum quorundam expediundorum causa, Viennam Austriæ, indeq; porro in Hungariam tendebam, eventus, id nunc ea, qua debeo, fide exequar. Atq; valetudine quidem satis semper usus sum prospera, nisi quod Viennæ, ea nonnihil tentabatur, ob aëris victusq;, quantum opinor, haud modicas mutationes. Convalui

Codicibus ad solam descriptionem, aut ad collationem cum iis, quæ jam prodire, (quo labore sane commode in Bibliotheca defungi licet,) temere utimur. Nolim inficias ire, deturpari Bibliothecas, lacunis absentium librorum: si modo ea turpitudine est, cum res aliqua adhibetur in illum finem, cui destinatur, ac Armamentarium vituperationem meretur, cum Principe in expeditione adversus hostes occupato, & res suas præclare gerente, tormenta quædam, aut alia arma ibi deficiunt. Imo vero ista foeditatis nihil, laudis multum habent. Quanquam, si omnino quis tam φιλόκαλος sit ad superstitionem, ut nolit vacuum locum in Bibliotheca ferre, Benedictinos Monachos, qui Monasterium Prunfening, (sic S. Emmerani Abbas Cœlestinus, in Mausoleo a se edito, proprie vocari asserit, cum vulgus Pruffling appellet) quod prope Ratisbonam est, inhabitant, imitetur licet, qui arte factio inani & suppositio libro, probum mentiente, hiatum veri absentis adimplent, inq; talem, schedam illius, qui genuinum commodari sibi petiit, reponunt. Delectari me ista laetitiam, nunquam alias visa, significabam Monacho, qui operam mihi in ostendendo Cœnobio navabat, illud autem odio dignum esse ajebam, quod ad personatos istos libros fingendos, alios compingendos, Bibliothecæ veteres Membranaceos Codices Manuscriptos fuisse adhibitos, simul didiceram, nec me continui, quin, o factum male! exclamarem. Post lustratas Viennenses Bibliothecæ

thecas, requirebam *Botanicum Hortum*, in quo primitus conferendo, adornandoque, *Bilotius*, præstantissimus e Gallia Medicus, nihil in se desiderari passus est diligentia ac industria, & cui ipse ego, in eam rem, semina aliqua radicesque herbarum, quas nostra vicinia alit, submiseram. Sed illud, quod Alma Medicina sibi vindicaverat rus, eidem ereptum fuisse comperi, quoniam, simul ac exspiraverat Bilotius, Satrapes quidam ejus gratiam ab **IMPERATORE BENIGNISSIMO**, ut in Viridarium illud converteret, sibi expetiit, exoravitque. Cæterum, *Suburbanam Nobilium Literariam & Equestrem Academiam*, quæ instituitur, adeundo, quanquam recentem eam rudemq; adhuc, & nascenti similem, mox futura ominatus, valde suspexi. Haud enim conjectura eget, quem fructum ex hac impofterum perceptura sit generosa soboles Austriacorum Procerum, quin & adolescentes ingenui alii, si qui ex remotioribus regionibus huc sese conferent. Omnium enim salutis dicatur, ceu solent communia esse ea, quæ Natura, & Boni Principes optima faciunt. Commodat **SACRATISSIMVS IMPERATOR** illi operi auspicia sua, quibus freti **INCLVTI PROVINCIALES ORDINES** gnaviter urgent cœptum opus, Directore, **OTTONE EHRENICO, ABENSBERGIO AC TRAVNIO COMITE** Illustrissimo Excellentissimoque, Austriæ Supremo Mareschallo, & sanctioris Con-

Consilii particeps ; cuius ego olim iuventutis studiis formandis praefectus eram. Multus mihi cum illo, & creber de hoc proposito sermo, atque inter alia, certum est, inquiebat mihi, *non quieturum me, nisi confecto negotio, quod mecum agito de Academia nostra. Vah ! quam male haecenus cum rebus humanis actum est, quod plerarumque Europaearum gentium animos ea occupaverat opinio, vel potius haeresis, haud alibi ingenuos juvenes, quomodo mentem sanam, corpusque sanum tractare debeant, discere posse, quam in Gallia, atque hanc solam tam beatam esse regionem, ut comtos pumicatosque reddat, quos agrestes accepit. Quamobrem longinqua itinera ingredi, transmittere maria coacti fuere Adolescentes ; cuius molestiae, profusique patrimonii id saepe pretium retulere, ut magis inscii literarum, minus probi, minusque bonis morati moribus, reverterentur. Haud repugno, redditi sunt alii meliores : Sed nulla causa est, quare non domi, & apud suos, tales quoque evadere potuerint, modo de Scholis prospexissent ii, quorum res illa erat in manu. Ipsius Sapientiae, sed Plinii Secundi ore emissae, vox est, digna, quae saepe pro concione omnium mortalium etiam atque etiam inculcetur : Vehementer intererat vestra, qui Patres estis, Liberos vestros hic potissimum discere. Vbi enim aut jucundius morarentur, quam in patria ? aut pudicius continerentur, quam sub oculis parentum ? aut minore sumtu, quam domi ? Hoc cum Austriacis quoque meis dictum*

dictum putarem, suator hortatorq; fui, exsolverent sese
præjudiciis, & ingeniorum corporumq; formandorum
officinam, ipsi conderent. Facile persuasi rem tam sa-
lutarem, & fundamenta jecimus. Sed, nefas foret hic
consistere, ultra progrediemur. Iis, quas jam vidisti,
accedent fabricæ aliæ ingentes, ut non commode tantum,
sed & laute habitare, ac, quæ agenda sunt, in scenâ ma-
gnificentia agere possint ii, qui docendi discendiq; causa
apud nos degent: nec Aula picta, patentibus fenestris Fa-
vonios accipientes transmittentesq; nec, non legendos, sed
lectitandos Libros capiens Bibliotheca, Horti item, Po-
maria, Xysti, Cryptoporticus, Aquæ manantes salientesq;
Piscina, & cætera, quæ ad amœnitatem & honestam vo-
luptatem conciliandam faciunt, deerunt. Magistrorum,
ad liberales ingenii & componendi corporis artes traden-
das, parte, quod non te latet, jam gaudemus, alios evo-
cabimus undecunq; gentium, mercede summa proposita.
His eam legem dixi, atq; porro servandam inculcabo,
enixe curent, ut neminem unum disciplina suæ alumnum
ab se dimittant, de quo non cuiusvis mortaliū jactare
possint, quod ille, apud Comicum, quem mihi prælegisti,
de eo, cui eunuchi personam imposuerat: Fac periculum
in literis, fac in palæstra, in musicis, quæ liberum scire
æquum est adolescentem, solertem dabimus. Atque,
omnem hunc cultum, minimo sumtu parare licebit, soli
trecenti floreni ad id, & in alimoniam quoque, annis

128
singulis sufficient, nec aliis impensis, præterquam solis iis,
qui in vestes erogantur, opus est: volo enim, ut juvenes
Bonam Mentem ament, & a Custodibus ac Rectoribus,
Viris emendatis & gravibus, æque ac ad reliquas virtu-
tes, sic ad parsimoniam & frugalitatem quoque, erudian-
tur. Nullis comessationibus, nullis lusibus, aut illece-
bris oblectamentorum, quæ ingenio non prosunt, facul-
tatibus obsunt, hic locus erit; & ita semper pubes nostra
vivat oportet, quasi (quod etiam reapse ita se habet)
assidue sub **AVGVSTI IMPERATORIS,**
& CÆSARIS PRINCIPIS JUVEN-
TVTIS, Parentum denique, meisque versentur oculis.
Addebat dulce illud decus, præsidiumque nostrum, alia,
quibus me symbolam conferre jubebat, quod faciam ac
lubens, atque nunc in eo sum, ut præceptis obtemperem.
Ipsa *Vrbs Vienna*, si pauca Palatia excipias, retinet adhuc
veterem formam, nec credat quis, tam recens a Turcis
fuisse obsessam; vix enim ulla se offerunt cladis illius ve-
stigia. Istud, uti novum, ita pulcherrimum mihi vide-
batur, quod, postquam Sol occubuit, & caligo terris im-
minet, *Lucernæ* tota urbe accenduntur, ejusdem figuræ
omnes, & æquis spatiis dispositæ, quæ diem quasi faciunt,
cum noctescit, atque tutas ambulationes per plateas, &
compita præbent. At, in *Suburbis*, nova ubique species,
& in locum everfarum ab hoste ædium, substituuntur

pas-

passim meliores, majoresque. Locus imprimis, ubi Judæi quondam habitabant, ita mutatus est, ut non amplius eum cognoscerem. Redibat tamen in memoriam consuetudo & familiaritas, quæ olim mihi cum Rabbinis ibidem intercesserat, quorum aliqui jusjurandum dare parati erant, fieri aliter non posse, quam ut intra proximum triennium veniat ille, a tot seculis omnium inter eos votis ac suspiriis desideratus, Liberator & Vindex, quem ipsi Messiam appellant. Sed, jam tricies, & quod excurrit, interea temporis vices suas variavit annus, nec ille tamen adfuit, Judæorum spem & expectationem pertinaciter deludens, ut hi, femur & pectora palmis plangere cogantur. Et vero, mirum nullum, si illos longæ expectationis tædium aliquod capiat; e quo provenire crediderim, quod segnius nunc literis suis incumbunt, nihilq; præter quæstum dulce habent. Itaq; (ut hoc a Vienna tantisper digrediendo, addam) in Hungaria, Moravia, & Bohemia quoque, plerosq; Judæos reperi valde ignaros rerum suarum, librisque paucissimis instructos. In ipsa Praga, quæ Academiæ vicem semper subibat, inscitia fere, & παρρησιάζων ignoratio dominantur, ac fieri aliter non potest, quam ut progenies multo evadat imperitior, postquam quicquid ibi erat librorum Hebraicorum, una cum Civitate eorundem, incendio nuper periit. Arfere autem plures omnino libri, quam, solam Poloniam si excipiamus, reliqua complectitur Europa universa.

Quid credas, LEGATE GRAVISSIME, dicturum fuisse, in Talmude celebratum Rabam Simonidem, si redire in vitam ei contingeret? cujus hi jam tum excepti, & in Gemaram de Sabbatho relati sunt questus: אם ראשונים בני מלאכים אנו בני אנשים ואם ראשונים בני אנשים אנו כחמורים ולא כחמורו של ר' חנינא בן דוסא ושל רבי פנחס בן יאיר אלא: *Si Majores nostri Angelorum filii fuere, nos merorum homuncionum filii sumus; at, si majores filii homuncionum erant, nos quasi asini sumus, nec vel comparandi ad asinum R. Chanina Duse filii, aut eum, quem R. Pinchasus lairi filius possidebat, sed ad asinos, quales sunt communiter.* Nimirum, in Chaninae & Pinchasi asinis, vis quædam rationis sese exerebat, tum documentis aliis, tum eo præcipue, quod pabulo nullo fruebantur, e quo decimæ non fuerant separatæ. Asserendum ergo fortasse, nunc ex asinis omnino in asinorum, quod pejus est, &, quod quondam haud ita vere iis objectum, cultores, sive *Cillicolas* ipsos insuper degenerasse: Quam vocem, in inscriptione noni tituli libri primi Codicis Justiniani, & in tertia ac duodecima legibus ibidem, pro *Cælicolis*, substituendam esse, cum Patavii morarer, persuadere mihi nitebatur, Vir literis doctrinaque præstans, Octavius Ferrarius. Cæterum, Senatus Populusque Pragensis, ex illa exustione, qua Judaica civitas, suæ Vrbi inserta, conflagravit, &, quæ sic cœlesti providentia successisse videbatur, proficere cupiens, apud Regem

gem suum, hoc est, **LEOPOLDVM IMPE-
RATOREM OPTIMVM MAXI-
MVM**, id egit enixissime, ut posthac Pragæ ambi-
tu Judæi excluderentur, & ablegarentur multo quovis
gentium. Sed, indulgentia hujus obstitit, atque concessa
est Judæis ædificandi licentia. Intercessere rursus Christi-
ani incolæ, &, quia priores preces non processerant, illud
saltem obtenturos se confidebant, ut Judæi cogerentur
novam civitatem mœnibus cingere, atq; sic sese bona fide
sejungere a Fidelium cœtu. Contra Judæi paupertatem
causabantur, cum plerisq; ad incitas planissime redactis,
vix sumtus ad domicilia condenda sufficiant, atque hos
quoq; apud alibi constitutos tribules emendicare necesse
habeant, nedum ut magnæ molis, sumtuum immensorum,
muros & mœnia excitare possint. Rei is exitus fuit, ut
IMPERATOR juberet, haud alias ædes conde-
rent Judæi quam lateritias, & a ligneis struendis prorsus
abstinerent; tum, ne meniana, portæ, ostia, fenestræ aut
transennæ ullæ fierent, in extimorum domiciliorum ea
parte, quæ Christianis fabricis, aut publicis vicis obverti-
tur, quo sic ipsæ Judæorum habitationes mœnium ali-
quam speciem præbeant. Hoc ergo nunc Judæi effectum
dant, ac, quanto possunt conatu & sedulitate, domos
suas, præcipue vero Synagogas, (quibus duodenarius nu-
merus status est, cum prius plures existerent,) construunt.

De reliquo, nunquam cessavi homines pun gere, objectan-
do, lippis inter nos, tonsoribusq; notum esse omnibus,
quod arcanam artem restinguendi incendia ipsi crepent,
eademq; multum sese efferant. Illa fretos, crebro expro-
brare nobis, quod tam ingrati simus adversus eos, qui eixi-
tiales flammæ subinde non ab ædibus tantum fortunisq;
privatorum, sed & ab integris civitatibus Christianis aver-
terint, cum vel hoc solo nomine digni sint, ut benigne
tractentur, & inter nos vivere resque suas agere per-
mittantur, nostrumq; adeo, si sapimus, id postulare com-
modum. Hanc, aiebam ego, cantilenam, si non falso
toties nobis occentastis, quæ, malum! obsecro ratio est,
quod artis hujus nemo unus apud vos periculum fecit,
quodq; passi estis, ut urbs vestra tota in favillas & cine-
res redigeretur, vobis spectantibus, & ejulantibus? An
Christianis tantum prodesse potestis, vobis ipsis non
item? aut, an nemo inter vos frugi erat? vel potius, an
utendo nimium, effoetam viribus jam esse artem vestram,
dicendum? Icti fuere, habebant, nec, multum etiam ver-
sando sese in omnes partes, reperere, quo scommatis acu-
leum hebetarent. Quidam, omnia uno & repentino igne
periisse; alius, neminem in tanta calamitate sui compo-
tem fuisse; rursus alius, ad malum tale tantumque, ac
θειλαπον prorsus, averruncandum, humanam industriam
minime potis esse, querebantur. Non deerant, qui fate-
rentur, paucissimos, & ex multis millibus vix unum ex-
tare,

tare, qui artem effectam dare queat. Notam quidem haberi, sed ut exerceatur, magnam sanctimoniam requiri, quæ non raptim & ex tempore, sed diuturnis jejuniis, multa; lustratione paretur. Etsi vero occultæ rei satis conscius eram, ut tamen experirer, num congruerent inter sese Judæi diversorum locorum incolæ, petebam mysteria sua me edocerent. Gessere haud gravatim morem, nihil autem didici, nisi quod pridem perspectum exploratumq; habebam. Scilicet, restinguendorum incendiolorum inter Judæos modus duplex est, unus, e longinquo, verbis peragitur, quem nostri vocant, *das Feuer ansprechen*; alter, fit scriptura. Vtriusq; robur omne & momentum positum in his capituli XI. Numerorum & commatis ejus secundi verbis: ויצעק העם אל משה ויחבלהו Pro illis, in Vulgata Latina translatione legimus: *Cumq; clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum, & absorptus est ignis.* Nempe, affamine suo incendio occursurus, locum petit, e quo ignem totum prospectare possit, & vas, prunis candentibus, guttum aqua plenum, sibi afferri jubet. Respiiciens deinde ad incendium, syllabam unam e verbis sacris mussitat, ac dein prunis paululum aquæ affundit, eodemq; modo syllabatim verba singula recitando, & semper aquæ aliquid vivis carbonibus instillando, progreditur ad finem, atq; sic credit Judæus Apella necesse esse, ut cesset his peractis, extemplo incendium. Per Scripturam, consuli-

fulitur vel domui salvæ adhuc, ne a vicino incendio cor-
ripiatur, vel jam ardenti: atq; isti quidem, appingendo
creta foribus ejus מִן דֹּרֹר sive Hieroglyphicum illud, quo
Rex Judæorum David, Clypeum suum notasse credi-
tur, & circumscribendo amplius verba, quæ significavi,
Huic, effingendo Clypeum eundem in crusta panis, quo
ignis deinde ter obeundus, priusquam in eum conjicia-
tur. Forma tota mystici characteris, qua domus aut
panis signantur, ea est, quam delineo:

Conspicimus Triangulum geminum, sibi mutuo oppo-
situm. Horum quatuor laterales angulos, ineffabile Te-
tragrammaton Nomen יהוה occupat. Superus & in-
ferus, habent literas יה quibus idem Nomen contracte
designatur. In medio אלהא sese offert, quod Siglum
est, & pro literarum numero, in totidem voces integras
אתה גבור לעולם אדני: *Tu fortis es in æternum, o Domi-
ne!* resolvendum. Verba deinde Numerorum, circu-
lum faciunt. Hoc ergo secretum illud & absconditum

Judæo-

Judæorum amuletum est, a quo auxilium & tutamen
sperant, quando

-- *collecti rapidam diffundere pestem
Cæperunt ignes, & se per pingua magno
Pabula ferre sono.*

Sed, nunc accipe, AMPLISSIME VALCKENIERI, bo-
num, quod in Hungaria mihi obtigit, ingens, memora-
bile, & pol! mirificissimum. Vir, in Regia Vrbe, anti-
quæ virtutis fideique, & cum quo in tenebris secure mi-
ces, donavit me *Nadrugala* radice, quam solus

*Carpatus, a nostro qui separat orbe Polonos,
Vertice contingens sidera celsa suo,*

progenerat, præsentissimo, novoq; adversus immedica-
biles, ceu hætenus creditum est, Podagræ dolores, re-
medio, & ,cujus ipse, non sine Numine, compos factus
fuerat. Testabatur, certis nunciis ad se perlatum, Sar-
matix quendam accolam, omnibus membris ita extor-
tum, squalidum ac ægrum jacuisse, ut ne in lectulo qui-
dem, nisi ab aliis, moveretur. Adhibuit iste medicinam,
quod fit, epotando lac, in quo probe contusa radix ad
dimidias percoquitur; atque tum in soporem prolapsus,
per universas XLVIII. horas, jacuit ut caudex & stipes, nul-
lo alio indicio, præterquam solo anhelitu, vivere se de-
clarans. Cum deniq; evigilasset, non credebat se eun-
dem

dem esse, ita omnino ægrimoniam expertem se sentiebat: unde, e strato surgens, Amicos & Necessarios quanto-
 cyus accire jubet, quid de se factum sit, attonitis ac pæne
 stupentibus proloquitur, convivium parat, &, cum in
 cœna se invitasset plusculum, in multam noctem saltat
 tripudiatq;. Existimo, cruciatuum impotentem inten-
 disse hunc medicamentum ultra præscriptum, & parcius
 illo ufuros æque bene, utiq; citra lethargum, paulo tamen
 tardius, convalescere posse. Cæterum, Nicolaiburgi in
 Moravia, dum Judæi alicujus, indocti hominis, situ &
 carie sordidatos & sordidos libros excutio, quædam re-
 peri non contemnenda. Nempe, Bibliorum Codices
 Manuscriptos binos, Hebræum alterum, alterum Lati-
 num, multimodis notabiles, præcipue ob Auctaria. Illi
 enim, quem ex Oriente allatum esse, signa ostendunt evi-
 dentissima, additur libellus Chaldaicus מגילת דאנטיוכס
Historiam Antiochi Epiphanis recensens, quæ, eo ser-
 mone, nunquam, quod equidem norim, apud nos com-
 paruit. Hebraice extat in quarundam Precum Judaica-
 rum Editionibus, atque legitur a Judæis in חנוכה sive Fe-
 sto Encæniorum. Latinis Vulgatis Bibliis, post Vetus,
 ante Novum Testamentum, prorsus quasi sacer esset,
 adhæret libellus, cui *Morale Somnium Pharaonis* no-
 men, *Johannem Lemovicensem* autorem habens, qui, in-
 genium exercendo, Epistolas aliquas, quasi a Pharaone,
 Ægypti Rege, ad Josephum Jacobi filium, & ab hoc ad
 illum

illum ultro & citro missas, pro eruditione superiorum temporum, & Genio eorundem, effinxit, quem, in iis, nihilo secius suspicere quadantenus, ac vereri nos addecet. Scriptus liber est ad *Theobaldum Navarra Regem, Campanie Briacq, Comitem Palatinum*, eum ipsum, qui Blancam, Sanctii IV. filiam unicam, sibi connubio jungendo, Navarrae Regnum nactus est, & quem, Anno Epochæ Christianæ c i o c c x v i. diem supremum obiisse constat. Non autem integer se offert, sed duæ circa calcem Epistolæ desiderantur. Hunc, ut munus aliquod Literas nostras, ad Te, **LEGATE SPECTATISSIME**, properantes, comitetur, eis adjungam: nec me, fat scio, cum dono meo, etsi horridulo, incomto, & mutilo, quaties foras, vel ob sola Omina, quibus **JOSEPHI** Nomen nunc gravatur; nobis Hyblam sapiens Atticosq; flores, Nepotibus vero, & ex iis nascituris, futurum salutare. Redemi Codicem utrumq; pretio, ex iniquissima, qua premebantur, captivitate, juxta cum aliis duobus, Hebraicis itidem ac ineditis, quorum unus, *Apo-
logos Sandebaris, Viri Sapiientissimi*, alter *Tem-
plum Domini*, Ritus & Ceremonias Sacras antiquæ Judaicæ Ecclesiæ, complectitur. Facit autem posterior, sine rursus truncus, & inæstimabilis cæteroqui, ne ob inventum hunc thesaurum, mea solide gaudeam gaudia. Cum opportunitatem & otium nactus ero, faciam eos libros publici juris, quoniam tanto, tamq; parato, quod

ex posteriore haurire licet, bono, Rempublicam Litera-
riam, eosque, qui

-- *multa tenent antiqua sepulta, vetustas
qua fecit,*

ac amplius talia rimantur quantum potest, fraudare,
scelus foret. Enim vero, nunc Viennam retrogradior,
ubi, cum Patrono immortaliter de me merito, Excelso Ex-
cellentissimoq; Comiti GOTTLIEBIO WINDISCH-
GRAZIO, quo DIVINVS IMPERATOR
in otio & negotio utitur, qui Comitibus universalibus Im-
perii haud ita pridem Commissarius Imperatorius Prin-
cipalis præfuit, & cujus virtutem ac gloriam æquare dicen-
do non possum, obsequia mea dicarem, voluit is hoc be-
neficium in me conferre, quo majus dare non poterat,
ut AVGVSTISSIMVM IMPERATO-
REM vereri mihi liceret, ipseque hanc veniam mihi im-
petravit. Potui istam felicitatem pro singulari illius Herois
erga me affectu sperare, unde eam animo præcipiens, ali-
qua ex lucubrationibus, quin & Hydraspidis meæ, hoc est
tutelæ adversus vim ac ultima discrimina undarum, de
qua rumor omnes regiones pervasit, iconismum, cum ea
muniendi homulli simulacro, mecum attuleram. Ad-
missus ergo in sacrum Conclave, reverenter IMPE-
RATOREM INVICTISSIMVM ad-
eun-

eundo , supplicabam , libens volens propitius esse , benignitatisq; suæ radiis perfundere dignaretur , mancipi hominem , & devotum Numini Majestatiq; ejus , nec fastidiret , exilia quamvis , dona , quæ pulvinaribus ejus inferrem. Subjiciebam deinde aliqua , de librorum argumentis , imprimis vero de Hydraspide , cujus usum , & quantum in periculis impetuosi maris , aut alveum egressi , ac demissioribus terris alte superfundentis sese fluminis valeret , ostendi. Post hæc Imperator , deposita quasi , qua circumdatus est , Majestate , per clementer ait : *Ego quidem ex animi mei sententia serio testor , letari me vehementer , sensumq; quendam ac voluptatem percipere , quoties proferre se Germanorum meorum ingenia , & ostentare animadverto , nec in minima prosperitatis regiminis mei parte id ponere. Metus erat , ne funestum illud bellum , quod totam fere Europam flammis suis involvit , & cujus nec finis ullus , nec modus adhuc apparet , bonis literis detrimentum aliquod afferret. Sed illis atrocibus malis , quæ dolenter admodum fero , uti nec causam , nec occasionem me dedisse , DEVM meum Orbemq; universum testes habeo , ita spero eventurum , ut iis Germania , quantum fieri potest , parcissime affligatur , & ut porro liberales artes ac disciplina floreant , earumq; seculum hoc sit feracissimum , nec unquam , sub meo Imperio , negligentia , desidia , & contemptus studiorum oriantur. Ex illa Academia , in qua*

te docentis munere fungi audio, oblata mihi hactenus aliqua fuere non ingrata, quam, & te præcipue in illa, tueri, ornare nunquam desinam. Discedebam, pietate, quam obtutus ejus inspiraverat, erga **TANTVM PRINCEM** plenus; ac constitit, Ipsum parvæ Hydraspidis experimentum capere, & simpulum aqua implere, in eoq; fluctus excitare imperasse. Id cum recte successisset, voluit **LAVDATISSIMVS IMPERATOR**, ut justæ quoq; magnitudinis machina pararetur, &, ut in ipso Danubio deponeretur rudimentum speciminis. Præstitum id quoq;, in loco, ubi Fluvius, ex divergiis suis eluctatus, ac in se collectus, facit gurgitem, rapidaq; deinde celeritate sese provolvit, ventis tum impetuose flantibus. Aderant Aulæ Imperatoriæ Ministri Primarii tres, omnium mortalium veneratione digni, nec non plebis magna frequentia, quam insitum plerisq; studium inusitata noscendi undiq; exciverat. Viderunt omnes, homini eo scuto armato nulum ab aquis esse periculum, quantocunq; etiam impetu ferantur: adhæc, illo, qua properat fluvius, aut aquarum eluvies, nullo negotio posse quem evadere. Ex una ripa in oppositam, aut contra flumen cum contendere vellet inventi monstrator, difficultatem experiebatur. Nempe, etiam parvus amnis, ægerrime remis, contis, remulco, vel equis adeo, superatur adversus, ut mirum nul-
lum

lum sit, si unus homo, solorum pedum remigiis utens, in ea re laboret, ac, quod Ovidius dixit,

Pugnet in adversas ire natator aquas.

Quibus ita peractis, ut postridie rursus **SACRA-
TISSIMUM IMPERATOREM** con-
venirem, benigne indulgit, ceu est plenus humanitatis,
Minister ejus Summus, & inter præcipua seculi orna-
menta numerandus, qui colit studia, & Eruditos amat,
fovet, provehit, Sacri Cubiculi Præfectus, Eminentis-
simæ Excellentissimæq; dignitatis Comes, **CAROLVS
WALLENSTEINIVS**; uti vulgo quidem cognomen
efferunt omnes, sed quod **WALDSTEINIVS** enuncian-
dum erat; prout ipse quoq; Flos Optimatum, in literis
propensis nimium, quibus his proximis diebus me bea-
vit, id expressit, & qua de appellatione differui in Exer-
citationibus. Cæterum, exponebam **IMPERA-
TORI** verbis pluribus, quid actum esset, atq; sic,
me totum illius Majestati committens, precabar eidem
deniq; *Vitam prolixam, Imperium securum, Domum
tutam, Exercitus fortes, Senatum fidelem, Populum
probum, Orbem quietum, & quæcunq; hominis, & Prin-
cipis vota sunt*; ex formula. Quin & illud insuper sum
precatus, ut Numen Supremum, tutelæ & securitati
olim extituri humani generis, **CÆSAREM PRIN-
CI-**

CIPEM JVVENTVTIS incolumem semper
florentemq; præstet. Ad ea SACRI IMPERA-
TORIS semper lenitas placide respondebat, *pro-
bare se istam reverentiam Nominis sui, & non tam
sperare, quam confidere, DEVM porro concessurum,
ut omnes cogitationes suas tam latus sequatur even-
tus, quo gloria Germanici Imperii, aliis super alia
operibus victoriisq;, indies magis & novetur, & au-
geatur.*

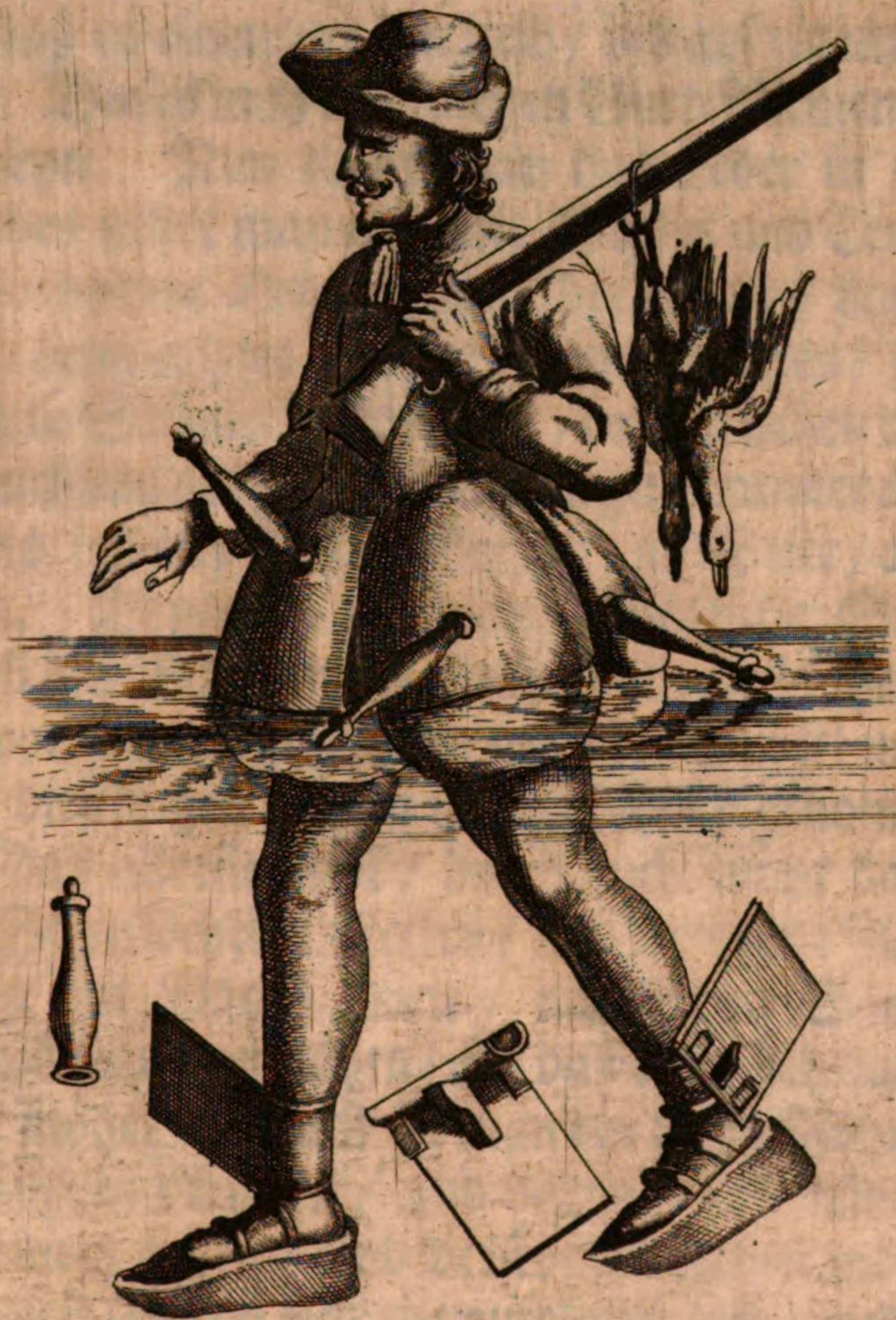
Agnoscis, VALCKENIERI GENEROSE, ea mihi
tributa fuisse, quæ vel voto petere immodicum erat. Sed,
de Hydraspide adhuc aliqua tibi narranda sunt, ipsamq;
ejus effigiem oculis tuis subjicere convenit, ut rem to-
tam teneas. Prodeambulabam aliquando solus in solo
loco, ripam vicini amnis, cui a Nigredine nomen, legens,
unam rem ex alia meditando. Cum ad languorem qua-
si me dedisset deambulatio etsi non laboriosa, abjeci me
in humum, ut sub foecundæ frondibus ulmi tegmine
nonnihil recubarem, meq; quieti traderem. Objecta
fluminis ora villam habebat, in hanc intuens, video
ex ea Anseres Anatesq; prorumpere, qui mox in aquas
fese præcipitantes, sursum horsum, hac illac tranabant.
Delectatus multum eo aspectu, cogitare mecum ipse
cœpi, annon fieri possit, ut homines ista quoq; animan-
tia natando imitentur, prout Pisces hætenus magistros
fuere

fuere sequuti. Neq; enim aliunde, quam ab iis, natandi artem nos accepisse suadet ratio. Quippe, prout pisces pinnis ac cauda in aquis sese promovent, ita, modo plane simili, brachiis pedibusq; tentavimus uti. Id cum processisset, etiam animum ad fabricandas machinas appulimus, quæ haud secus nos in undis servarent, quam si quis pisce insideat, & eo feratur. Istud utiq; fingere licebat; nam & Cupido sæpe in Numis Delphino inequitat, fræno illum regens: Augusto autem regnante, vere puerum quendam, per Lucrinum lacum, Puteolos in ludum literarium, &, aliquot seculis ante, alium apud Naupactum, Delphinis vectos esse, Plinio ad ipsius Mæcænatis, Gellio vero ad Theophrasti autoritatem provocantibus, fidem habemus. Hinc ergo Cymbæ Lembiq; nati sunt, Piscium imagine, in quibus remi pro pinnis valent, pro cauda clavus aptatur. Dum defixus hæreo in considerando Anserum Anatumq; natatu, in memoriam redit, vidisse me aliquando in Schwenterii nostri libro vernaculo, quem *Delicias Physico-Mathematicas*, oder *Mathemat- und Philosophische Erquickstunden* / ipse inscripsit, machinam aliquam ejusmodi, qua quis instructus, sic in aquis versetur, prout versari Anseres ac Anates solent, etsi, qualis ea minutatim esset, haud recordabar. Propero igitur festinus domum, cumq;, in manus sumto libro, cupide locum perquisivissem, obtulit is se mihi parte XII. Ibi Problema XVII.

tale est: Wie die Windhosen zu machen / damit man über die See/ oder andere stillstehende Wasser gehen könne. Subjicitur declaratio sequens: Man machet/ von rindern- Leder / ein paar Wasserstifel / so fast zu den Nabel reichen/ und sich wie Schwäbische Baur-Hosen am Leib schließ- sen mögen. Wer aber das Wasser erdulden kan / bedarf solcher nicht. Und um die Beine macht man nach obge- gebener Lehr/ von Hunds-Häuten zween Säcke / und in solche Röhrlein zum aufblasen / mit ventosen oder Luft- Lederlein und Zapffen versehen/ wie bey der Schwimm- Gürtel. Ferner muß man bleyerne Solen machen lassen/ nach eines jeden Schwere (damit der Kopf in der Höhe bleibe) und solche mit ledern Riemen steif anbinden. Über solche bindet man an die Füße zwei Floßfedern / (also zu nennen) wie aus beygefügter Figur zu sehen / welche ge- macht / daß man sie an beeden Füßen / über die Knorren binde / damit rudere / und wo man will hinkomme / des- wegen müssen sie an den Fuß ein Gewerbe haben / daß sie beweglich seyn: mit dergleichen Windhosen / soll König- liche Majestätt zu Dennemarck / mit einem Hofdiener/ eine ganze Meil über die offenbare See gegangen seyn.

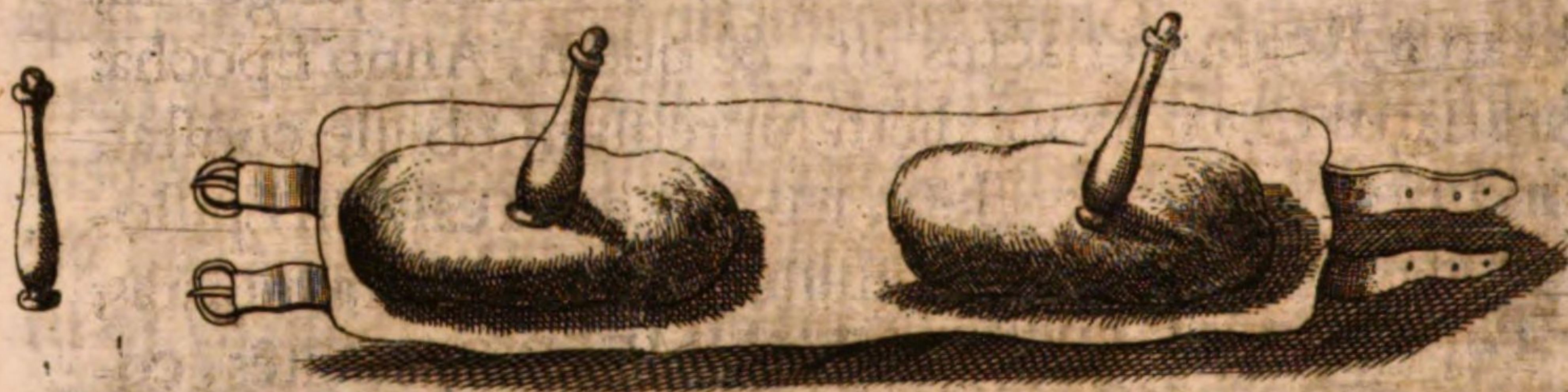
A. Addo ipsum Schwenterii Schema signo A notatum. Quoniam vero ista intelligi non possunt, nisi ea quæ præcedunt, & ad quæ Lector dimittitur, perlecta ac lu- strata habeantur, necessitas mihi imponitur, hæc quoq; in medium afferendi, ut Tibi, VIR GRAVISSIME, quan-

A

quantum licet, consulam, teq; molestia librum evolvendi sublevem. Scilicet, Problema XVI. his concipitur verbis: Wie ein Luft- oder Schwimm-Gürtel zu zurichten/ aus Frank Köhlern. Explicatio sic sese habet: Man nimmt dazu Leder/ schneidet solches einer halben Ellen breit/ und so lang/ daß es einem um den Leib / bis auf zween Finger dick/ gehe. Dieses muß mit zweyen Gurt-Riemen fleißig versehen seyn. Nun theilt man das Leder in zwey Theil / auf jedes nehet man eine mit Wachs und Terpentin wol abgearbeitete Hundshaut / dergestalt / daß die Hundshäute / demnach sie wol mit Glachs-Haaren / so in mehr gedachte Schmir geweicht / in dem nehen versehen/daß sie gleichsam als zween Säcke gegeneinander über/ iedoch mit Fleis/ in einer Länge / Breite / und Weite / ange- nehet werden. Demnach soll man an jegliche Seiten oder Sack-Fell des Schwimmgürtels / noch ein hölzernes Röhrlein / (von der Länge / wan man die Gürtel umge- bunden / daß dieselbigen mögen in den Mund genommen werden) auf das allerfleissigst / durch auch zuvor darein geschnittene Sternlöcher einstecken / und die beyde Röhr- lein dermassen mit Glachs-Haar / nächst den Säcken/ umwinden / und starck anbinden / auf daß man sich darauf wol verlassen möge. Lezlich sol man ein jedes Röhrlein mit einem Zäpflein versehen / und vorne daran hängen/ daß sie keeb hinein gehen / und verstopft werden mögen. Damit aber diese Gürtel sich ehe aufblasen lasse / und den

Lust halte / kan man unter die Röhrlein Ventosen / oder
 Bindlederlein nehen lassen / wie in einem Ballon / oder
 Welschen Ballen. Wie aber solche Gürtel mit Ringen
 und Riemen soll versehen werden / ist aus beygesetzter Fi-
 gur zu lernen :

Solche seynd gut auf Schiffen mit sich zu nehmen: Dan
 man sie bald aufblasen / für Kuß gebrauchen / und damit
 sich salviren kan / indem sie den Menschen nicht sincken
 lassen.

Rursus hæc cogunt, aliunde Vnguini confectionem,
 & quomodo eo coria subigenda sint, arcessere: De qui-
 bus sic est in Problemate XV. Nimm 3. Pfund Wachs/
 1. Pfund Benedischen Terpentini / ein Bierding guten
 Schreiner-Tirneus / setze alles in einem Hasen auf ein
 sanftes Kofeur / daß es wol zerlassen durcheinander kom-
 me / damit schmier / auf gut Schusterisch / die Haut in ei-
 ner warmen Stuben / oder in der Sonnen / so lang und
 viel/

viel / bis das Leder nichts mehr in sich ziehet. Ferners
zerlaß absonderlich ein Pech / Terpentin / und ein wenig
Wachs / darein duncke Hanf- oder Flachs-Haar / solche
zwischen die Näth fleißig zu schlichten / und wie die Was-
ser-Stiffeln mit Doppel-Stichen auß fleißigste vernehen.

Legebam hæc plus vice simplici, atq; uti, in inven-
ti novitate, ingenii solertia ultro sese prodebat, ita ta-
men semper incertior magis, magisq; hæsitans relinque-
bar, quam ante fueram. Multa mentem in transver-
sum agebant, sicq; mecum de Perizonio isto ratiocinabar:
Enim vero, aut fallunt me omnia, aut nihil hic experti
& cogniti proditur; tantum, quid fieri queat, docetur,
relicta cuiq; potestate, ut successus pariter eventusq;
faciat experimentum. Sed istud experimentum facere,
grave est. Ipse rerum apparatus, qui ad machinam
parandam exigitur, eam permolestam reddit. Opus est
Cingulo scorteo spisso latoq;, uncis & fibulis conjun-
gendo. Opus Vtribus e caninis pellibus, Vngvine mul-
tiplicis mixturæ multum diuq; maceratis. Opus Canalicu-
lis torno factis, cum obturamento gemino. Opus Remi-
giis ligneis ferratis; nec non plumbeis Cothurnis opus
insuper, appensis ad stateram: cumq; tam multos di-
versiq; generis ea res Opfices exerceat ac fatiget, quan-
tas impensas poscat, facili conjectura assequimur. Por-
ro, periculosa plenum aleæ negotium videtur, truci pe-
lago vitam suam committere, tam fragilis machinæ præ-

sidio, cuius si obturamentum unum ex Canaliculo excidat, aut ipse Canaliculus paululum laxetur; si quid ejus minutiei, cuius punctum aut pilus sunt, hiet; si pauci aliqui ex infinitis pellium caninarum poris non probe obstruantur, illico actum est, natator periit, ejusque, profundo merfi,

— *longinquus viscera piscis edet.*

At, fingat quis, carere Machinam difficultatibus, quæ expressæ fuere, omnibus, superest tamen alia, quæ illius usum prope reddit impossibilem. Quæ cum dico, Cothurnos plumbeos dico, quibus pedes natatorum induendi. Scilicet quia hos, quod & verba Schwenterii indicant, & amplius in Problemate XV. ab eo significatur, & adeo, nisi quid me decipit, res ipsa postulat, æqualis semper cum natatore necesse est esse ponderis, nemo intelligit, quomodo aut extra aquam per passus aliquos ad eam accedere, aut intra illam vadare interdum, vel omnino pedes quis ad remigandum movere possit, tanto gravatos & revinctos onere. Non omnino junciei, (ut ille apud Comicum vocat) sed habitioris paulo viri libramentum facile centum pondo & semis exæquat, quæ e pedibus suspendere, solius carnificis negotium foret, expressuri per tormenta e facinoroso homine veritatem; saluti viri boni consulentis, non item. Has ob causas, quia de Schwenterii Perizonio conclamatum esse

esse vidi, desinebam illius rationem aliquam habere. Venit interim commodum mihi in mentem tentandi, annon e ligno parari machina queat, hominem in aquis sustentans, & id amplius conferens, ut in natando paria cum Cygnis, Anseribus, & Anatibus faciat. Post aliquammultas periclitationes, exiit tandem Machina, quam, **LEGATE EXCELLENTISSIME**, litera B. in-**B.** signitam vides, & cujus ea palmaria bonitas est, quod semel illam vel limis oculis e longinquo vidisse sufficit, ut integra pernoscat. Nihil reconditi, nihil abstrusi, difficultatis nihil habet, prorsus ut illius conficiendi rationem ex natura ipsa arripuisse, hausisse, expresisse videri queam. Vere ad hunc natatum, si rem recte putemus, non docti, sed facti, non instituti sed imbuti sumus; & bis mirum, haud quenquam ante nos id animadvertisse. Nempe, nemo cogitabat. Quæpectus cingit machina, alvum aquaticarum avium æmulatur; alteræ imæ, eorundem pedes, itaq; horum instar, & cum usus est, aut pandunt sese, aut contrahunt. Sed istis quidem prorsus carere possunt naufragi, & qui diluvia aquarum effugere postulant: nec enim adversus decumanos maris fluctus, aut fluminis sese effudentis rapiditatem, quis ire ullis adminiculis potest, aut, si posset, id conaretur, in perniciem, quam effugere anhelat, suis contendendo pedibus. Atq; sic Cygni & Anseres quoq;, cum inhorrescit salum, & æstu turbatur, quo fluenta pro-

protrudunt, obsequuntur. Jam satis, jam abunde est, Vita si servetur; sed quæ semper salva & incolumis erit, modo quis Hydraaspide nostra sese muniat, & tum robur ac æs triplex circa pectus habebit, nec spem abjiciet, etsi, ob præcipitem Africum decertantem Aquilonibus, turgidum mare effert sese, &

-- *insequitur cumulo præruptus aquæ mons,
Apparentq; alii nantes in gurgite vasto,
Arma virum, tabulaq;.*

Sed & monstra natantia siccis oculis intuebitur homo meus, imo vero fugabit, aut capiet, si sclopum vel telum, quod facere licet, ad manum habeat. Pro his tamen amare vagientem, imbellem ac teneram prolem secum assumet, si in eodem cum illo discrimine versetur. Neq; metus est, ut fame & inedia utriq; conficiantur, etiamsi procul ab arida tellure absint, & per dies aliquot, cum rabie Noti, ac infestis aquis conflictandum fuerit. Cavitas enim Hydraapidis alimoniam, perparce ea usuris in longum tempus suffecturam, admittit, & præter hanc, auri, argenti, facti, signati, monilium gemmatorum, ac syngropharum bonam copiam. Nemo fabricorum lignariorum & ferrariorum tam rudis existit, qui non operam suam in paranda Hydraaspide locare possit; nec ullius alterius Artificis adjumento opus est. Id tamen non negandum, quanto faber lignarius opificii est

Wasser-Schild

welchen
in dem

Ehren-Sempel

der Beheiligten Majestät

Des

Aller-Großmächtigsten und Unüberwindlichsten

Römischen Kayfers

LEOPOLDI

2C. 2C. 2C.

in tieffester Demut

aufhencfet

S. E. M.

S wird in gemeiner Welt Sprich-
worts-weise geredet/ daß man endlich noch
ein Mittel habe/ der Grausamkeit des Feuers
zu widerstehen / dem Wüten und Toben
aber/ des ungestümmen Wassers/ könne auf
keinerley Weise begegnet werden: Und lasse sich das Feuer
wol durch Wasser dämpffen / hergegen weder das Feuer /
noch einige andere Sachen/ seyen vermöglig genug/ die Ge-
walt des Wassers zu hemmen.

Jedoch/ gleichwie die Menschen/ sonst denen unvernünf-
tigen Thieren/ für welche die Natur diesfalls mehr Sorge/
als für Sie getragen / abgelernt / wie Sie sich wider die
ihrem Geschlecht nachfolgende Ubel und Dürstigkeiten
verwahren und versehen sollen / allermassen der Gelehrten
Meynung nach/ man erstes Anfangs/ auf das Kriegen und
streiten/ auf die Anordnung eines öffentlichen Regiments/
auf die Arzney-Kunst / auf das Singen und die Saiten-
Spie-

Spiele/ auf die Erbauung der Hütten und Häuser/ auf das Weben und Färbung der Tücher / wie auch auf mehr solche Geschicklichkeiten / bloß durch Anleitung und Beyspiel der Thiere/ gerathen: Diesem nach/ hat man ihnen auch abgesehen / was gestalten der Gefahr des Wassers in etwas zu entrinnen.

Nemlichen / weilen die Fische im Wasser ihre Bleibung haben / und/ vermöge der Flossfedern und Schwänze/ von einem Orth zu den andern eilen / also hat man hiedurch Gelegenheit genommen / die Maschinen , so wir insgemein Schiffe nennen / ganz nach Art und Gestalt der Fische zu machen / durch welche man sich in dem Wasser aufhalten möchte: und/ um solche hin und wieder zu bringen/ hat man ihnen/ mit Nachahmung der Flossfedern und des Schwanzes der Fische / die Ruder zu beeden Seiten / und hinten am Ende / das hin und her bewegliche Steurholz / bengefüget. Es ist auch ebenmässig denen Menschen eingefallen/ sich selbst/ als Fische / zu geberden / und ihrer Hände und Füße/ wie jene der Flossfedern und Schwanzes / sich zu bedienen; wodurch man also auf das Schwimmen im Wasser kommen.

Daß vermöge dieser beeden treflichen Mittel / man nit allein eine geraume Zeit oft auf den Wasser zubringen / sondern auch dessen Gefahr entfliehen könne / ist unlaugbar. Allein sind Sie doch mit Mangel und Unvollkommenheit behaftet. Dann ein Schiff/so gros es immer ist/ kan leicht/

durch Anstossung an einen Felsen oder Sandbanck/ wie auch durch gar zu grose Gewalt der Fluten/ zertrümmert/ wann es aber ein Loch bekommen/ und leck worden/ durch die eindringende Menge des Wassers/ versenckt werden. Und ob man zwar weis/ daß in solchem Fall/ mancher Seefahrer auf einen Mastbaum/ oder Stuck Brets/ noch errettet worden/ und zu Land kommen/ so wiederfähret doch dieses Glück unter hunderten kaum einem; dan die meisten müssen durch die Ungestümmigkeit der Wellen/ oder/ wan Sie denen auch lang genug widerstanden/ lezlich durch Hunger umkommen. Eben solche Bewantnus/ wegen des Hungers/ hat es vielmehr mit denen/ so sich auf das Schwimmen begeben/ welches ohne das auch/ zwar in stillen Wassern/ Seen und Flüssen/ nimmermehr aber/ auf den grosen und unendlichen Meer/ sonderlich/ wan es erzürnet ist/ ja auch in jenen nit anderst/ als auf eine gar kleine Zeit/ Nutzen bringen kan.

Es ist aber billig zu verwundern/ daß bis anhero die Menschen/ um sich auf den Wasser zu erhalten/ blos und einzig denen Fischen nachgangen/ nit wahrnehmende/ daß ihnen die Natur zu ihrer Volfahrt/ über das noch viel ein ander Mittel gezeiget. Dann es schwimmen nit nur allein die Fische/ und halten sich bequem in dem Wasser auf/ sondern es thun auch solches die Schwanen/ Enten/ Gänse/ und zwar auf eine eigne/ und von jener ganz unterschiedenen Weise: nichts desto minder doch so/ daß Sie von keiner Unge-

gestümmigkeit des Wassers beschädiget/oder ersäuffet/nach
auch durch den Hunger/indem sie ihre Speise neben und um
sich haben/ können ertödtet werden.

Diese Anzeige und Belehrung nun der selbstten Natur /
hat der Wasser-Schild zum Grund; welcher eine Ma-
chine, so gar leicht zu machen/ einen geringen Kosten erfor-
dert/ ganz simpel und mit keinem embaras von Schrauben/
Blasen/ Röhren/ grossen Windhosen / Säcken von Bocks-
und Ziegen-fellen/ vielen Gebände / und andern dergleichen
behaftet/ als nemlich die Inventionen sind/ so einige Scharf-
sinnige bishero erfunden: welche aber / ob zwar künstlich /
doch als zu gemeinen Nutzen unbrauchbar / sich nit haben
können einführen lassen. Ueberdas ist besagte Maschine von
keiner sonderlichen Gröse/ und kan sie zur Noth/ ein jeder auf
den Rücken/ wie die alten Soldaten mit ihren Schilden im
marchiren verfahren/ forttragen.

Kommt demnach dieser Wasser-Schild hoffentlich
dem ganzen Menschlichen Geschlecht zum Schutz und Hehl/
und werden dadurch zu künftigen Zeiten / ob GOTT wil/
unzählbare / so sonst elendiglich umkommen/ und erbärm-
lich verderben müsten / bey den Leben erhalten werden.
Dann er hat

I. diesen Nutzen / daß wan man bey Scheiterung eines
Schiffes damit versehen/ durch selbigen sicherlich das
Leben kan errettet werden. Und solten gleich die sich

blähende Wellen höher aufsteigen / als erhabene Berge / auch hierauf wiederum in einen tieffen Abgrund verfallen / so ist doch keine grössere Gefahr zu besorgen / als die / welche einem Schwan / oder Alentvogel / in dieser Begebenus zustehen würde / das ist / auch nit die mindeste. Man leidet über dem von Hunger und Durst keine Noth / weilen man sich mit Speis und Tranc / auf 14. oder mehr Tage / genugsam anben versehen kan. Auch darf man der Kleider sich gar nit entblössen.

II. Wan sich das Meer oder ein Strom ergießet / und ein ganzes Land überschwemmet / so / daß es das Ansehen gewinnet / es werde das Wasser nun bald über Häusern und Thürnen zusammen schlagen ; kan Einer / so fern er den Wasser-Schild auf seinen höchsten Boden / unter den Dach liegen hat / dadurch nicht allein sich / sondern auch ein paar kleiner Kinder / die ihnen selbst nit helfen können / dem für Augen schwebenden Tod entreissen / und mit ihnen an trockenen Orth gelangen ; nicht minder sein bestes Geschmeid / mit samt dem paaren Geld / zugleich davon bringen.

III. Nach diesen beeden Fördersten / und Haupt-Nutzbarkeiten / möchte die Machine auch irgend / zu Transportirung einiger wolbewehrter Soldaten / über einen Fluß / und folglich unvermutheten Überfall des Feindes oder einer Stadt / sonderlich aber zur Ausspähung

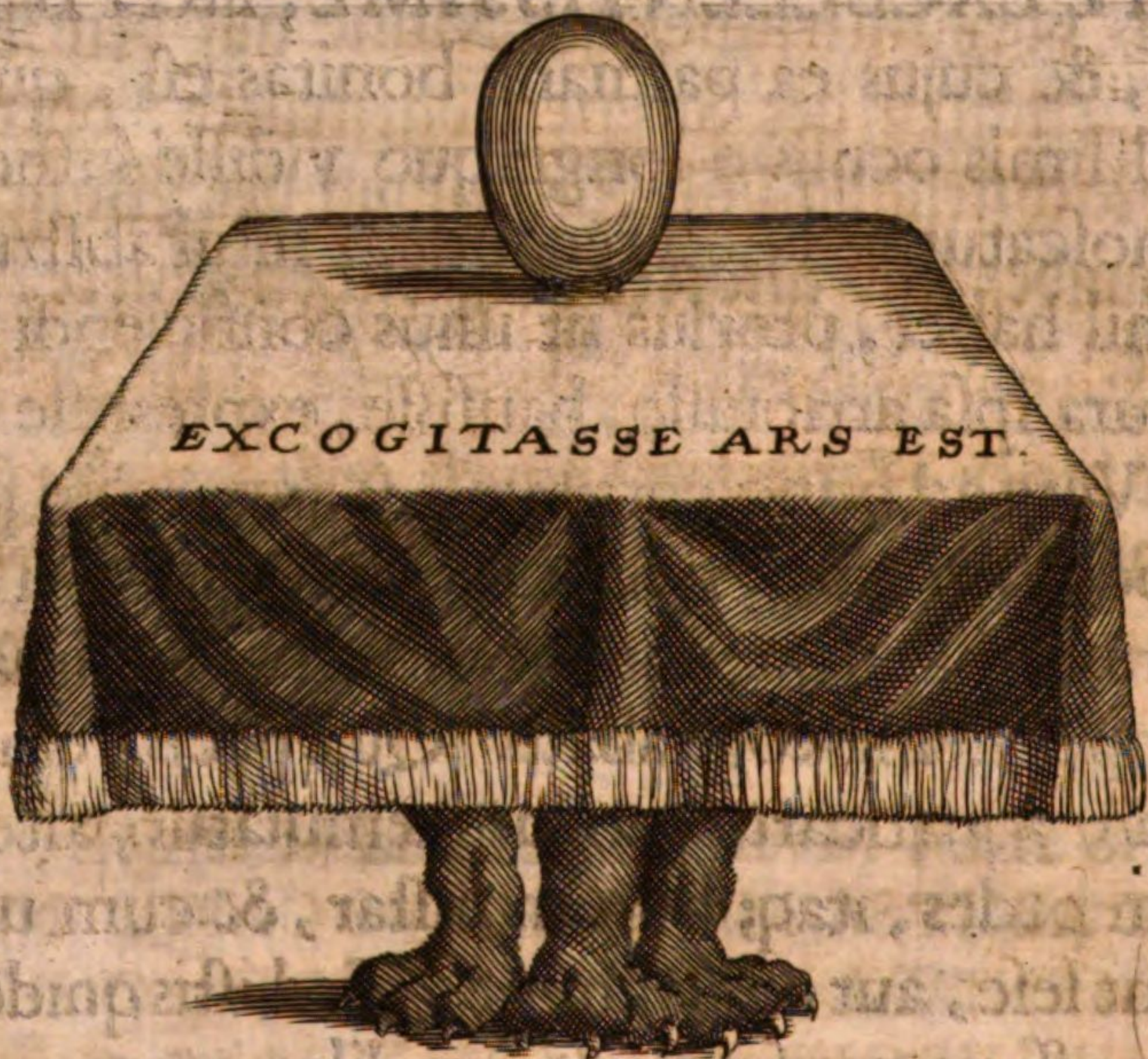
hung eines jenseit des Flusses aufgeschlagenen feindlichen Lagers / dienlich seyn : welches jedoch anderer / des Kriegs mehr verständigen / Urtheil / überlassen wird.

IV. Auch kan diese Machine zu allerhand Lustbarkeiten füglich gebraucht werden. Als nemlich / daß man eine Vocal- oder Instrumental-Music auf den Wasser / von Gestalten der Sirenen darstellte : oder etwan mit Nachstellung und Schiessung der Wasservögel / Seehunde / und anderer dergleichen Thiere / sich ergete.

Damit dieser allerunterthänigst aufgehenckte Schild / nit ohne Obschrift seye / wird demselben zur Zierde / der aus dem Seneca lib. i. de Clementia cap. ult. entnommene Spruch / bengeheftet:

FELICITAS ILLA MVLTIS SALVTEM DARE , ET AD VITAM AB IPSA MORTE REVOCARE. NVLLVM ORNAMENTVM PRINCIPIS FASTIGIO DIGNIVS PVLCHRIVSQUE EST, QVAM ILLA CORONA, OB CIVES SERVATOS. NON HOSTILIA ARMA DETRACTA VICTIS, NON CVRRVS BARBARORVM SANGVINE CRVENTI, NON PARTA BELLO SPOLIA. HÆC DIVINA POTENTIA EST, GREGATIM AC PVBLICE SERVARE.

esse vidi, delinquentem illius rationem aliquid habere.
Veni interem commotionem mihi in mentem revocandi.
annos e ligno parati machina ducit, hominem in aqua
suscitans, & idamplius confectus, ne in parando parat
cum Cygnis, Antibus, & Anasibus faciat. Post aut
quatuordecas perichlitas, exit tandem Machina.
quam, **LEGATE EXCELLENTISIME**, Iacobus in B.

EXCOGITASSE ARS EST.

est peritior, tanto leviozem machinam evadere; unde, quæ Viennæ confecta fuit Hydraspis, duplo gravior est illa, quam penes me servo. Id onus etsi incommodum habet, tamen non affligit nisi extra aquam constitutum: nam intra eam, cum fluitet machina, graviditatis nullus sensus. Ad pedum remigia conficienda, tertius etiam opifex, Sutor puta, manum mihi commodavit, ligamenta, quibus ea pedibus adstringuntur, & triplicis corii crassissimi alas mobiles, explicantes sese coarctantesq;, soleæ lignæ, cui pes insistit, ferro cardines illarum permeante, adaptatas, suppeditans; quamquam nihil impediat, quo minus alæ quoq;, uti reliqua fere universa, e ligno fiant. Verum, quod jam innui, pedum ista remigia, nisi cum placidum ventis stat mare, aut stagnantes undas quis emetiri, vel currentem fluvium prævertere instituat, haud admodum necessaria sunt. Quippe ad motum in latera & circulum quod attinet, is quidem ex sententia, citra adjumentum, nudis corporis agitationibus, peragitur. Illud fere excidisset monere, Hydraspidem vel utrinq; claudi posse eadem fibulatione, vel in parte anteriore, uncini retinaculo. Ansæ autem, quas applicui, conferunt, ut quis, ab aliorum auxiliis desertus, commode Hydraspide munire sese, & onus extra aquam allevare nonnihil possit, ne nimis lumbi graventur.

Defunctus videri poteram, VALCKENIERI EXCEL-
 LENTISSIME, officio meo, nec habere me porro quod
 dicam Tibi. Sed prævaricatio foret, si omnino dissimula-
 rem, quod Aquilegem Cæsareum, Virum industrium, usuq;
 artis suæ conspicuum, qui, cum Hydraspidis nostræ expe-
 rimentum publicum Viennæ ederetur, jussus aderat, in
 ea desiderasse comperi. Nimirum judicabat, simplicita-
 tem Machinæ habere aliquid inelegans, ob imæ partis ro-
 tundam æqualitatem; convexam fieri potuisse, ne illud
 quodammodo capsulæ genus referret, quod Italis *una Sca-*
tola dicitur, & circa quam vocem mire in Originibus Itali-
 cæ Linguae se torsit pridem laudatus Octavius Ferrarius,
 dum ejus etymon, *vel a capsula, vel a scacula, vel a*
Castula, ex Germ. Kast / quod a Latino Cista, arcessen-
 dum esse conjecit: nemo enim Germanicæ linguae tam
 ignarus est, qui non in *Scatola* nostram vocem *Schach-*
tel / quam adeo Austriaci *Scatel* enunciant, animad-
 vertat. Placebat hoc mihi, & ex eo argumentum ca-
 piebam, probare illum cætera, quia aliquid reprehendit.
 Verum enim vero, quis in periculo, & cum de claustris
 Erebi effugiendis agitur, de cultu, specie aut decore
 nimis sollicitus esse solet? Constat quidem e Suetonio,
 Julium Cæsarem, *cum animadvertit, undiq; se strictis*
pugionibus peti, toga caput obvolvisse, simul sinistra
manu sinum ad ima deduxisse, quo honestius caderet,
etiam inferiore corporis parte velata: At, jam tum
 Cas-

Casius ipsum paullum infra jugulum, alii aliis corporis partibus vulneraverant, & omnis ad evadendum via præclusa erat. Etenim hæc si patuisset, necessitate sic postulante, credo, vel nudus se proripuisset in publicum, quod Josephum, cum amore furens Hera manus illi injiceret, fecisse, fortasse credebat Onkelos Chaldæus. Nempe pro eo, quod in Hebræo est, ויעזב בגדו בידה וינס, *reliquit vestem suam in manu ejus*, ושבקיה, *ausugit*, ושבקיה, *exiit foras*; ipse expresit: ושבקיה ללבושיה, *reliquit ei vestem suam in manu ejus*, ושבקיה, *prosiluit evasitq; in plateam*. Ac in eo quidem, quod de platea censuit, consentientem nactus est non tantum Jonathanem, sed & Syrum Arabemq; Interpretes. LXX. vero, dum transtulere: οὗτος καταλείπων τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἔφυγε καὶ ἐξῆλθεν ἔξω: jam non obscure volunt, omnia integumenta illum in manibus Heræ reliquisse. Pictores quidem, Veterem Latinum Interpretem secuti, Josephum pallium tantum deferentem effigiant: Vtut difficultatem habet, credere, Seruum dispensatorem, qui conclave Dominæ, למברק בכתבי, *ad inspiciendos libros rationum suarum*, חושבניה, *ceururus* Onkelos arbitrabatur, idemq; persuasit Jonathan, certe, secundum Hebraicam veritatem, לעשור, *ad faciendum opus suum*, מלאכתו, ingressus est, pallio fuisse amictum. Amplius, si, ut ad priora me recipiam, subtus arcuare ego velim Hydraspida, pretium auge-

augebitur una cum labore & artificio; quin & crescente mole, coxendices, quantum suspicor, impediuntur in remigando commovere sese, & gradum, cum id fieri æquum est, accelerare. Quamobrem, forma pulchriorem reddere, & ad magnam ostentationem componere machinam, haud sane suaferim; nisi ad utilitatem simul id quoque conducat insigniter. Magis delicatam tamen, ut ii, quibus tenerum corpus est, eam faciant, autor sum, emolliendo intimam partem quæ pectus ambit, corio, quod pilis cervinis suffarcinatum, aut gossipio. Quanquam, prima rudimenta Hydraſpidis hominum oculis exposuisse mihi sufficit: addant, demant, mutant alii, (non moror, non sum invidus,) quantum libet. Imo voveo ex animo, ut non desit, qui meliorem longe, magisq; exasciatam & proficuum in usum mortalium excogitet. Sed illud donec succedit, interea temporis voveo id quoque, ut omnes Classes **POTENTISSIMORVM FOEDERATI BELGII ORDINVM**, illisq; subsectorum naves, triremes, lintres, phasellos, cymbas,

-- *Sic Diva potens Cypri,
Sic fratres Helena, lucida sidera,
Ventorumq; regat Pater:*

vel potius, ut in re seria, seriis quoque verbis utar, sic **SERVATOR CHRISTVS**,

ὁ τοῖς ἀνέμοις ἡγε-
τάσται

ταύταις ἢ τῷ ὕδατι, ἢ ὑπακύνειν αὐτῷ, fervet, tueatur, prospere-
ret, ne quid cladis, damni, fracturæ porro accipiant:
præstetq; insuper, ne felices & florentes Belgii Fœdera-
ti Regionēs ulla posthac aquarum inundatio funestet.
Aut, si obstant Providentiæ ejus leges, & rerum huma-
narum conditio hæc non admittit, saltem faxit, ut ho-
mines quamplurimi (modestia mea, non voti aut reli-
gionis parcitas facit, ne dicam, omnes) nostra Hydra-
spide, si tanti ea est, muniti, salvi, sani, incolumes
sospitesque, ex undis minacibus mortiferisq; ad tellu-
rem enatent; quo pasim & ubique de multis

-- *Tabula sacer*

Votiva paries indicet uvula

Suspendisse potenti

Vestimenta maris DEO.

Nunc Vale, LEGATE EXCELLENTISSIME,
quem sic viventem miramur ac colimus, uti magna illa
Virtutum Prudentiæq; Portenta, quæ leguntur: quodq;
Te, per Genium tuum, obtestor, nos favore tuo per-
petuo non indignos judica. Ita Te Supremum Numen
bene amet, concedatque, ut cuncta cogitata, cœpta,
facta Tua, lætos felicesq; habeant exitus. Scribebam
Altdorfi Noricorum, die xx. Septembris læto, & qui Fau-
stæ in Fastis nomen refert, atque sic auspiciatò huc me
appuli. cIo Io c XC.

Ope-

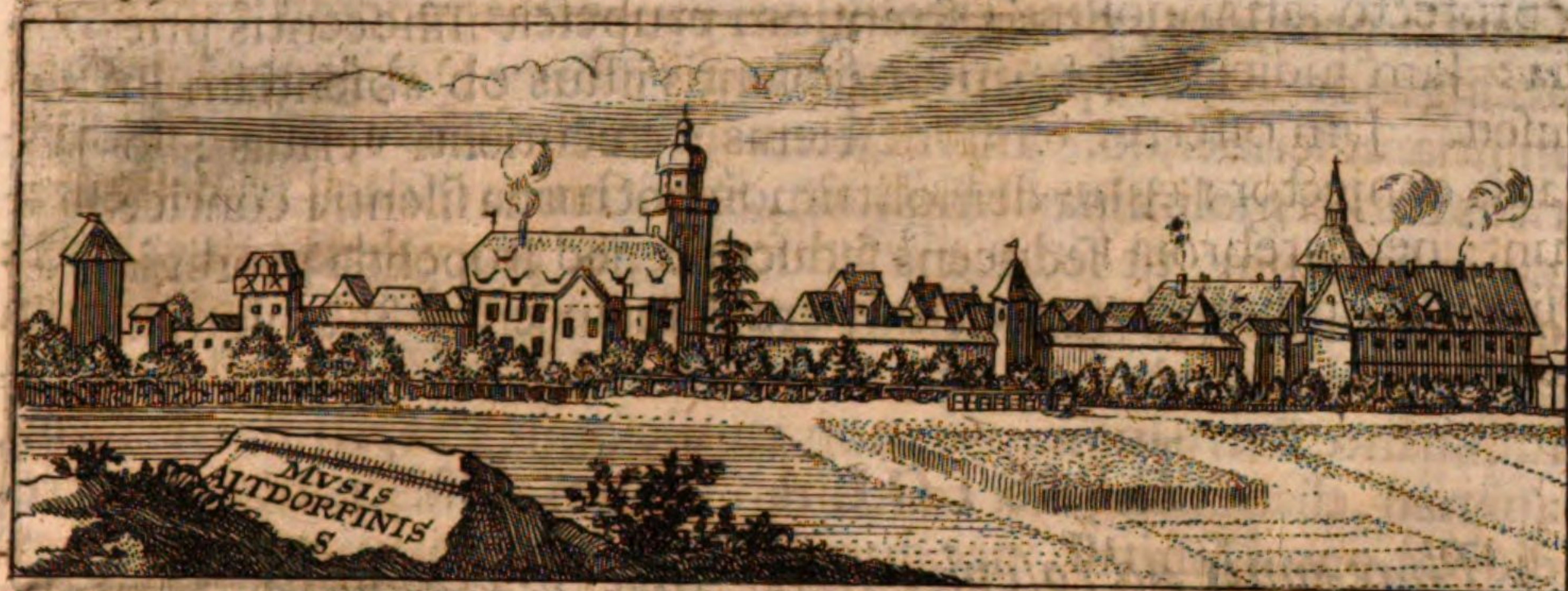
Operæ pretium visum est, his adjungere, Tibiq; una
exhibere, quæ **SACRÆ CÆSARÆ MA-
JESTATI**, juxta cum parvulo Iconismo, ut rei
meminisse posset, tradidi in Manus.

Wasser

JOHANNIS LEMOVICENSIS

**MORALE SOMNIVM
PHARAONIS.**

Ex MS.

Incipit

MORALE SOMNIVM PHARAONIS.

*ad Excellentem Principem, Dominum Theobaldum,
Regem Navarrae, inclytum Campaniae ac Briæ
Comitem Palatinum.*

EPISTOLA I.

Victorioso Principi, potestates aëreas debellanti, Domino Theobaldo, Regi Navarrae, Magnifico Campaniae ac Briæ Comiti Palatino, suus Johannes, vocatus Lemovicensis, bonum certamen certare, cursum feliciter consummare. Rex virtutum, progressurus ad praelium adversus principes tenebrarum, Viris olim spiritualibus inspiravit novam Castrorum aciem, novam stellarum Cohortem caritative colligere, caritativis stipendiis evincere maturiores S. Philosophiae filios, quos

scientia providos, gratia strenuos, paupertas reddidit expeditos, accingendo gladio Spiritus, quod est verbum Dei, & eos spirituali militiae adscribendo. Inardescens autem Spiritus apostaticus, Spiritus Sancti molimina demolitur, Spiritum mendacii transfiguravit in spiritum, ut seducens seduceret, & praevalens praevaleret: qui, prohi dolor! simplicium credulitatem seduxit, & cusinum (fortasse *caninum*) consilium Achitofel exsufflavit. Vos autem, illuminante Patre luminum, non acquiescentes Sapientiae terrenae, animalis, diabolicæ, sed coelestium sedium assistrici, nec dum credidistis omni spiritui, nec dum cessistis omni flatui, adinstar arundinis ventilatae, sapienter imitantes Solem, in ordine suo perseverantem, non Lunam, mutabiliter defluentem. Quapropter in coelis thesaurum immarcessibilem thesaurizare, in terris nomen æternum hereditare, & cum devotis clericis & alumnis perennem gratitudinem accedere meruistis. Quorum ego minimus, preces vestras recipiens pro praeceptis, Serenitati vestrae gratanter offero postulatum munusculum Literarum: non praesumens de prudentia Platonis, de fantasia Zenonis, de facundia Ciceronis; sed jactans cogitatum in eum, qui mutorum labia referat, & Linguas difertificat indifertas. Ut autem tenuitatem muneris supplere valeat magnitudo Virtutis, virtuosam elegi materiam, virtuosis Lectoribus gratiosam, videlicet famosum Somnium Pharaonis, moraliter expositum de Regia Disciplina. Ubi Pharaon typum gerit cujuslibet Regis curiosi, Ægyptus cujuslibet Regni studiosi, Joseph cujuslibet Consiliarii virtuosus: prætaxatum Somnium interpolatum intertexens tam Rhetoricis quam Theologicis flosculis; sicut vestrae probavi Celsitudini complacere. Excipiat igitur Excellentiae Vestrae fastigium, meae, si placet, exilitatis xenium, in XX. Epistolas dispertitum. Quarum primam, quam in praesentiarum cernitis, Majestati vestrae praemitto, super vestrae postulationis impletione. Secunda, est Pharaonis ad Magos, super Somnii declaratione. Tertia, Magorum ad ipsum, super eorum excusatione. Quarta, Regis ad Ministros, super Interpretis investigatione. 5. Praepositi Pincernarum ad ipsum, super Joseph mani-

manifestatione. 6. Regis ad Joseph, super Interpretationis exactione. 7. Joseph ad ipsum, super timoratâ recusatione. 8. Regis ad Joseph, super ejusdem animatione. 9. Joseph ad ipsum, super articuli prioris dilucidatione. 10. Regis ad Joseph, super Curæ Regalis inquisitione. 11. Joseph ad ipsum, super Regalis Officii determinatione. 12. Regis ad Joseph, super articuli posterioris efflagitatione. 13. Joseph ad ipsum, super ejusdem articuli enucleatione. 14. Regis ad Joseph, super consilii opportuni postulatione. 15. Joseph ad ipsum super petitionis exauditione. 16. Regis ad Joseph super consilii præstiti prosecutione. 17. Adulatorum ad Joseph, super ejus attractione. 18. Joseph ad ipsos, super eorum restrictione. 19. Detractorum ad Joseph, super Regis Reformatione. 20. Joseph ad ipsos, super eorum Consolatione.

EPISTOLA II.

Pharaonis ad Magos super Somnii declaratione.

PHarao, Divina Magnificentia Rex Ægypti, dilectis suis disertis Philosophis, intra terminos Regni sui constitutis, salutem, & speciosa Philosophiæ Specula salubriter speculari. Gloria Cœli, species stellarum: Gloria Regni nostri, liberalium speciositas literarum. Sicut Cœlum ornatur luminaribus, sic Ægyptus disciplinis liberalibus honoratur. Veruntamen claritudo terrestris cœlesti claritati præfulget; quia de Cœlo Claritas, de terra Veritas est exorta. Quantum autem exaltantur Cœli à terra, tantum clara & immarcessibilis sapientia, claritati supereminet corporali. Quapropter non dedignantur Cœli enarrare gloriam Ægypti; sed ipsius præconia pronunciat firmamentum. Ibi famosus Planetarum septenarius, septiformis Philosophiæ numerum præconizat: ibi septem fidera, in unum coadunata Collegium, septem artes insinuant, in idem studium congregatas. Ibi tres Stellæ, stellato Currui præcurrentes, triviales artes effigiant, quadrivium præcedentes. Nec insulse cœlestis providentiæ celsitudo prævidit Regnum nostrum hujus benedictionis dulcedine præveniri.

Decebat enim, ut patriam, quam corporalis irrigat Nilus, in septem partiales fluvios derivatus, spiritualiter irrigaret liberalis Philosophia, in totidem speciales scientias propagata. Nam profecto Naturam ars imitari voluit, figuram res comitari debuit: & tam cœleste quam terrestre oraculum, remanere non decuit in-expletum. Vnde nimirum, etsi multæ Provinciæ multas congregarunt divitias, hæc supergressa est universas, quapropter admirati Seniores cœperunt Prophetiæ viscera perscrutari. Glorietur gemmis India, Thure Sabba, auro Arabia: Nos autem oportet in thesauro gloriari incomparabili, sine damno communicabili; quem nec fures furantur, nec tinea demolitur. Contemplantur itaq; præclaram prudentiam vestram, tanquam lucernas lucidas, super septemplicis Prophetiæ (f. *Philosophiæ*) candelabrum exaltatam, non degenerantem à clarissimis Prædecessoribus vestris, de quorum mineris aureis, sapientialium columnarum in palatio omnis Sapientiæ rutilantium, olim excisas fuisse, Veritas prædicat in plateis, dignum decernimus, perspicacitati vestræ patefacere Somnialis imaginationis ænigma, quod interiorem intuitum nostrum nuper exterruit, & quietem nocturnam reddidit inquietam: ut in lumine dilucidationis vestræ, lumen in signis (fortasse inserendum, *non*) implicate videamus. Enim vero, ut prolixitatem Somnii, narrativo breviloquio coarctemus, terrificâ visione videbamus videre septem boves opulentissimas, à totidem exangui-bus, & septem spicas refertissimas, à totidem inanibus, duplici contritione conteri & consumi. Quocirca studiosam intelligentiam, & annosam experientiam vestram, novitate precaminum ad novum exercitium excitamus, diligenter rogantes diligentiam vestram, quatenus lynceis oculis, aquilari acie, ad arcana Prophe-tiæ penetralia penetrare curetis, referaturi divinalis Sapientiæ Li-brum, artificioso Artium Septenario sigillatum, ut inventum ænigmaticæ visionis prædictæ dilucidarium, nobis dilucidè con-scribatis: preces nostras illa prosequentes vigilantia, quod in pau-cis vexati, in multis bene disponamini, & bonorum laborum fru-ctum consequamini gloriosum.

EPISTOLA III.

Magorum ad Pharaonem, super eorum Excusatione.

CLarissimo Principi, temporali, naturali, & sapientiali claritudine clare, clarius, clarissime illustrato, Domino Pharaoni, Divina magnificentia illustrissimo Regi Ægypti, Universitas Philosophorum in Ægypto philosophantium, potentiam invincibilem, sapientiam infallibilem, bonitatem intemerabilem, cum salute. In veritate comperimus, ignitum Eloquium vestrum discretionem lucere, dilectione fervere: de cujus lumine & calore, & stuporem in intellectu, & ardorem accepimus in affectu. Quis enim intellectus non admiraretur, quis affectus amplexari non debeat disertam mansuetudinem, & mansuetam disertitudinem vestram? quam fortunæ claritas non excæcavit, quam naturæ generositas non inflavit: sed illustris magnanimitas illustrativa, illustrium magnificativa Magnatum, cœlestium distinctionem discernere, terrestrium dispositionem dignoscere, & thesauros invisibiles docuit visibilibus anteferre. Felix fortuna Regia, non Regno Regem, sed Regnum Rege clarificans. Felix Natura Nobilis, non mentem sanguine, sed sanguinem mente nobilitans. Felix quoque Scientia literalis, eleganti spiritui, tanquam Cellæ pigmentariæ, aut apothecæ aromaticæ, inspirata: quæ a vasis dulcedine saporem contrahit & odorem. Perlecta siquidem Vestræ Serenitatis Litera, concaluit cor nostrum intra nos, & in meditatione nostra ignis gratulationis exarsit: quod, sicut elocutionis ipsius elegantia resonabat, Deus Scientiarum Dominus, studiositati nostræ studiosum destinavit incentivum, in quo miramagnalia, & magna mirabilia, per Speculum & in ænigmate, speculetur. Cæterum risus noster dolore miscetur, & extrema gaudii gravis occupat luctus, pro eo quod Dominationi vestræ servire, quantum volumus, non valemus. Quis enim dabit nobis tantæ scientiæ clavem, ut possimus clausi sermonis ostium aperire? Claves nostræ alterius sapiunt sapientiæ fabricam: Somnialis clau-

clausura clavem requirit aliam, a nostris clavibus alienam. Ut enim claves nostras in medium afferamus: aliae referant Elementorum juncturas, terminorum figuras, colorum picturas: aliae numerorum certamina, sonorum modulamina, angulorum discrimina, volumina circulorum. Quod si Regalis tranquillitas a turba clavium non turbatur: aliae adaperiunt coelestium motorum influentias, mobilium controversias, motuum symphonias, electorum reciprocationes, vaporum impressiones, mineralium mixtiones, vires herbarum, mores animalium, origines animarum. Aliae complexionum distantias, humorum repugnantias, Sanitatis harmonias, ægritudinum dyscrasias. Aliae vero varietates actuum, causalitates habituum, extremitates vitiorum, & medietates virtutum. Jam luce clarius Perspicacitati Vestrae inclaruit, jam oculo circumspectio vestra oculata fide prævidit, quod referendæ feræ coelesti, subcoelestes claves non congruunt, multivariis sapientiæ mundanae mansionibus deputatæ. Cum enim Deo claudente nemo aperiat, frustra sudatur, divinitus obsecrata humanitus referare. Ideoque Majestatis Vestrae magnificentiam, una voce, voto unanimi, deprecamur, quatenus nostram super his sustinentes insipientiam, & impotentiam supportantes, voluntatis nostræ promptitudinem pro facto reputare velitis, nec permittatis suspitione sinistra sinceritatem Regiam fermentari. Illico acutissime advertentes, quod oculi Domini, multo lucidiores super Solem, qui vias hominum intime intuentur, numerantes conceptus, ponderantes affectus, mensurantes effectus, humanæ subtilitatis sublimitatem superant, & supercoelestium substantiarum aquilares aspectus superabundans luminositas, Solis intelligentiam supervincit. Unde nimirum attenuatus est intuitus noster, suspiciens in excelso. Sicut enim operatur (f. *opacatur*) oculus Vespertilionis ad lucem Solis, sic & intellectus noster ad incomprehensibilia judicia & investigabiles vias ejus. Quamobrem Dignitatem Vestram non decet indignanter ferre, quod Divini Sigilli characterem præsumtuoso judicio cancellare nolumus, quod Supernum Secretum reverentiali silentio venerari volumus, quod igno-

ignotæ veritatis scrutinium Viris virtuosioribus malumus resignare.

EPISTOLA IV.

Pharaonis ad Ministros, super Interpretis Investigatione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, dilectis & fidelibus suis Consiliariis, Camerariis, & cæteris Subministris, præsentis mandati continentiam audituris, salutem, & præcepta salubria corde describere, ori circundare, digitis alligare. Rationis rectitudo dictavit, & Antiquitatis consuetudo præscripsit, ut, cum Regalis pondus Regiminis, giganteis etiam humeris formidandum, singularis personæ strenuitas portare non sufficeret, in susceptæ partem sollicitudinis subministros convocare curaret, prudentes, sicut serpentes, simplices, ut columbas: prudentes in bono; simplices in malo: prudentes, ne fraudarentur; simplices, ne fraudarent: quos Regalis prosequeretur benevolentia, specialis prærogativa favoris; tanquam egregia sui membra, prudentiæ claritate, justitiæ agilitate, temperantiæ subtilitate, ac fortitudinis impassibilitate dotata. Quod si processu temporis perniciofa cupiditas, origo vitiorum, ærugo morum, putredo virtutum, memoratis membris illam immitteret dyscrasiam, quod superbia tumescere, invidia marcescere, iracundia candescere, acedia rigescere, avaritia arefcere, gastrimargia brutescere, petulantia putrescere censerentur; Honestas Regia corpus suum membrorum talium inhonestate dehonestari non permetteret, sed aut corruptionis medicamento curaret, aut, si morbus exigeret, severitatis gladio refecaret. Regalis igitur honoris onere prægravati, indecorum, indecens & indignum existimavimus, censatis præjudicare sententiis, & præscriptæ consuetudinis terminos transilire. Unde profecto prudentiæ nostræ singulariter inhærere nolentes, fidelem prudentiam & prudentem fidelitatem vestram in Regalis Contubernii familiaritatem, & nostri corporis integritatem, malumus convocare: quorum probitatem etsi plerunq; probaverimus,

rimus, in præfenti tamen articulo probabilius volumus compro-
bare. Cœlestis namq; celsitudo Consilii, secretum Secretorum
nobis insinuare decrevit: cujus tenorem Viris prædisertis, Philo-
sophis præmaturis, quorum celeberrimo incolatu Provincia no-
stra privilegiari promeruit, nunciantes, expetitam elucidationem
nondum accepimus, ipsis Philosophis Somnialis Significantiæ
profunditatem admirantibus, & intelligentiæ suæ imparitatem
studentibus excusare. Quocirca fidelitati vestræ, sub Regalis in-
dignationis interminatione, præcipiendo mandamus, quatenus,
omni tergiversationis, excusationis, aut prorogationis, impedi-
mento sublato, circuire terram ac perambulare curetis, donec in-
venire mereamini Virum tanta virtute præditum, tanto lumine
cœlitus illustratum, cui datum sit tantum nosse mysterium: cujus
labiis tanta interpretationis gratia sit infusa, ut abscondita pruden-
tibus valeat propalare. Quicumque vero dignus inventus fuerit,
tantæ dignitatis invenire thesaurum, sollicitudini nostræ non pi-
gritetur rescribere: fidelis inquisitionis, felicitis inventionis, & fe-
stinatæ renunciationis digna stipendia recepturus.

EPISTOLA V.

*Præpositi Pincernarum ad Pharaonem, super
Joseph manifestatione.*

TRemendo Principi, Statera rectitudinis judicia ponderanti, Do-
mino Pharaoni, Divina Magnificentia Regi Ægypti, fidelis
suus Pincernarum Præpositus, feliciter regnare, ac thronum Re-
gium justitia roborare. Fons Sapientiæ in excelsis scaturiens, ex
ore Altissimi prodiens, cujus jucundus impetus supercœlestem
lætificat civitatem, defæcatis animabus per somniales latebras,
quasi cœlestes cataractas, illabitur: per quas Vestræ Serenitati
divina distributione dignoscitur influxisse. Verum cœlestis destil-
latio Studiositatis vestræ fervorem refrigerare non valens, acrioris
fitis incentivum incendit, superna Curia curialiter ordinante, ut
qui propinatoris fungebatur officio, votivam vobis in hac parte
læti-

lætitiam propinaret. Sane cum Edicti vestri severitas nostris in-
tonuisset auribus, & à voce vestri tonitruï formidassẽ, repente
recordatus sum excellentis Interpretis, ætate juvenis, maturitate
senis, conversatione cœlestis, peregrinatione terrestris, intellectu
fulgentis, affectu ferventis, affatu mulcebris & suavis: cujus in-
nocentiam fraterna æmulatio non infecit; cujus modestiam blan-
da prosperitas non illexit; cujus justitiam foeminea perversitas non
pervertit; cujus constantiam fortunæ ferocitas non confregit;
cujus prudentiam adversitatis impatientia non turbavit. O delira
fortunæ cæcitas, inimica naturæ, noverca gratiæ, naturalem or-
dinem turbans, mundialem pulchritudinem dehonestans, virtu-
tes subpeditans, vitia inthronizans, cæcos spectatores, mutos
præcones statuens, imperitis imperia, & peritis pericula, statera
dolosa & dolorosa distribuens, qua fronte permisisti jacere in lacu
miseriæ & luto fæcis, tam pretiosam sapientiæ margaritam? O
miseranda & miranda mortalium corruptela! quorum sic vagatur
intelligentia, sic lubricatur tanmorra (f. *memoria*) & benevolen-
tia perigretatur (f. *periclitatur*), ut tanto temporis intervallo ob-
livioni tradiderim meæ captivitatis consortem, meæ calamitatis
consolatorem, meæ restitutionis probatissimum conjectorem.
Veruntamen tristitia mea vergit in gaudium: & desolationis im-
moderantiam illa consolatio moderatur, quod somnolenta mea
inortamina (f. *intermortua memoria*) tam accepto tam opportuno
tempore meruit excitari, ut per eum (f. *eam*) vestra coëxcitetur
prudentia, aurum de terra tollere, thesaurum absconditum in lu-
cem producere, fuscitatum de pulvere pauperem cum Principi-
bus collocare. Dignetur itaque Regalis dignitas, ad visionis evi-
dentiam laboriose studens, studiose laborans, quærens, & non
inveniens, petens, & non accipiens, pulsans, & non ingrediens,
relaxare studium, revocare ingenium, & ad lyræ præsentis so-
nitum respirare. Ecce enim quod forinsecus petitis, intrin-
secus obtinetis: quod mendicat Regale Palatium, Carcerale lati-
bulum eructabit. Intonizet Edictum Regium: insonet vox vir-
tutis, præpotenter præcipiens vestes confringi, vincula disrumpi,
b 2 colli-

colligationes impietatis dissolvi, & justum de angustia liberari. Jam profecto ærumnosum ergastulum erubescit innocentis præsentia: Jam judiciale Prætorium sapientis istius ob absentiam ingemiscit. Jam offertur sitienti satietas; cæcutienti veritas; somnianti conjector: cujus industriæ non nocturna silentia conticescunt, nec latebrosa somnia delitescunt, sed stupenda prodigia, & singularem privilegio, phantasmata translucent, & ænigmata enitescunt.

EPISTOLA VI.

*Pharaonis ad Joseph, super Interpretationis
exactione.*

PHarao, Divina Magnificentia Rex Ægypti, Viro sapienti, persecutionem pro justitia patienti, Joseph, Ebræo, Amico desideratissimo, salutem, & coronam cum vincentibus, bravium cum currentibus, denarium diuturnum cum laborantibus, obtinere. Exurge gloria nostra, exurge psalterium & cithara, converte planctum in gaudium, concide tristitiæ Saccum, circumda tibi lætitiæ vestimentum. Ecce enim nox adversitatis præcessit, dies prosperitatis accessit. Prius experta fortunæ verbera, dulciora vino, fragrantiora unguento: qui sustentabar pane tribulationis & aqua angustiae, inebriaberis ab ubertate domus nostræ, & potaberis voluptatis torrente: qui sedebas in tenebris & umbra mortis, sedebis in pacis pulchritudine, in tabernaculis fiduciæ, in requie opulenta. Festina dilecte: Nam dilecta nostra, electa nostra, columba nostra, prædulcis Sapientia, apud nos domum composuit, columnas disposuit, mensam proposuit, vinum suum cum melle miscuit, ad arcanum colloquium, ad tranquillum consortium, ad jucundum convivium te invocans, te incitans, te invitans. Quid moraris? quid miraris? En domus Regia, suspensis auribus, attentis oculis tuum præstolatur adventum. Inquietum est Cor nostrum ad te, donec conquiescat in te, quod vulnerasti in uno tuorum spiritualium oculorum: quia nimirum intellectualis
oculi

oculi tui mirabilem perspicacitatem audivimus, & auditam concupiscimus experiri. Ne tamen tuam perturbet providentiam percunctatio improvisa, disertitudini tuæ præsentium insinuatione præostendimus nostræ causam sollicitudinis, nostræ materiam quæstionis. Sane Scrutator cordium, contemplator conceptuum, & donorum spiritualium inspirator, nuper aspiciens sensualitatem nostram extrinsecus dormire, ac rationem intrinsecus vigilare, prodigiale portentum & stupendum spectaculum conspiciari mentis nostræ conspectui præsentavit. Sicut enim somnialis imaginationis series ostendebat nobis fluvialem ripam perambulantibus, visuales radii loca circumstantia pervagantes, inopinabilem videbantur videre conflictum, consumentibus siquidem vaccis vaccas, spicis spicas, septenis septenas, inanitis refertas, supervacuis super plenas. Super quibus consulentes Consultos, efflagitato dilucidario, expectato responso, responsionem non reportavimus, sed stuporem. Licet enim iidem Consiliarii literalibus studiis, liberalibus disciplinis, dispari sensus claritate, sed pari status dignitate, fulgerent, perspecto tamen prælibatæ visionis ænigmate, decernentes, somniale figmentum non casuali fantasmatum confluxione, non intranea passione, non extranea impressione, sed divina duntaxat immissione, supernaliter figuratum, posuerunt ori suo custodiam, ne fortassis altiora se quærere, aut os in cælum ponere causarentur. Nos autem arbitantes, quod profunda Dei scrutari, & secreta somniorum interpretari vix aut nunquam sufficiunt animales homines, spirituales oculum non habentes, desideratam dilucidationem intelleximus intelligentiæ tuæ divinitus reservatam. Quam ob causam concupiscit & deficit anima nostra, sicut cervus ad fontem aquarum, sic anhelans ad sapientiæ tuæ fontem. Veni ergo, desiderate nostris gentibus, veni, noli tardare, pluviam voluntariam segregaturus, sitientibus fontalem sapientiam derivaturus exterius. Sonet vox tua in auditorum auribus per doctrinam: luceat lux tua lectorum aspectibus per scripturam. Venter tuus quasi vas pigmentarium, vas mellitum, vas aromaticum, potum præclarum continens, suavem, mulcebre-

cebre & salubrem. Egrediatur de hoc ventre fons aquæ vivæ, fons sapientiæ salutaris, de cujus plenitudine accipiant universi, haurientes aquas in gaudio de fontibus Joseph, de fontibus filii accrescentis. Jam enim Linguae lactentium palatis cordium adhærescunt: Jam viscera nostra propter sitim somnialis scientiæ inardescunt.

EPISTOLA VII.

Joseph ad Pharaonem, super timorata Recusatione.

GRatiofo Principi, non alta sapienti, sed humilibus consentienti, Domino Pharaoni, Divina magnificentia clementissimo Regi Ægypti, Joseph Hebræus, servus ejus inutilis & indignus, cum spontanea servitute, salutem, quam oculus non vidit, quam auris non audivit, & in cor hominis non ascendit. Domine, audiavi auditum vestrum, & timui: Consideravi Majestatis vestræ magnitudinem, & expavi. Cum enim spiritus vester super mel dulcis auribus meis dulciter aspiraret, & lenitatis vestræ literam exultantem & saltantem, ac tripudianti dulciloquio molestiam meam modificare conantem, lugendo legerem, & legendo lugerem, impulsus everfus fui, ut caderem in profundum amaritudinis, propter imaginationem discriminis imminentis. Continuo namq; timor & tremor venerunt super me, tribulationis & doloris adventantium, horridi præcursores eorum, qui prænunciantes adventum præoccupaverunt hospitium cordis mei. Heu me, quod incolatus meus prolongatus est, donec fortuna pharetram suam evacuet, donec sanguine meo sagittas suas inebriet, donec utrinq; me confodiat, donec utrumq; latus transfigat, sicut signum positum ad sagittam. Sinistrum latus jamdudum doleo: Nunc dextro lateri dolor intensior intentatur. A læva levius oppugnabat adversitas: a dextra sævius prosperitatem autumo grassaturam. Utraq; siquidem fortuna formidabilis; sed formidabilior prospera, quam adversa: Nam adversa præmunet adversarium; sed prospera prodit incautum: Hæc excitat intellectum;

telleſtum ; illa cæcis objicit offendiculum : Hæc quaſi Leo ru-
giens palam aggreditur ; illa ut Draco ſibilans clauſtine mali-
tiam machinatur : Hæc vigilantis ſanguinem ſitit ; ſed illa ſpiri-
tum dormientis exfugit. A læva patientiæ clypeo me tuebar :
ſed a dextra quis mihi clypeum coaptabit ? O fera peſſima, fortu-
na fortiſſima, quid lætaris, cum male feceris ? quid exultas in re-
bus peſſimis ? quid in malitia gloriaris ? annon ſufficiebat tuam
fatiare voraginem, quod mihi paternam præripuiſti præſentiam ?
quod in me fraternam armaſti truculentiam ? quod adverſum me
Pothipharis præcipitaſti ſententiam ? niſi ſeveritatem (ſ. *ſerenita-
tem*) Regalem innocentis profuſione ſanguinis polluas ac profanes.
Jam bella mihi video ; jam bellica machinamenta prænoſco : Nam
fortunæ fallacias, & ſatanæ verſutias non ignoro. Compeditum
expedire, cum iniquis deputatum juſtificare, opprobriis ſatiatum
commendare conatur, ut de carcere productum ad palatium, velo-
cius perducatur ad patibulum. Quia nimirum veritas odium pa-
riens, & amicos ſuos inimicos mundi conſtituens, opportune im-
portune exactionem Regiam poſtulat. Quam ſi confitear, manus
Regias non effugiam : ſi diffitear, in horrendas manus Dei viven-
tis incidam, qui ex verbis ſuis unumquemq; juſtificat aut con-
demnat. Undiq; me anguſtiæ coanguſtant : utrobq; mortales
inſidiæ me circumſtant : hinc ſpirituales ; inde corporales : hinc
interior ; inde exterior mors inſurgit. Illinc terreſtris ſeveritas
intonizat : Indignatio Regis, nuntius mortis : Iſtinc cœleſtis ve-
ritas præconizat : Os, quod mentitur, occidit animam mentien-
tis. Deus, ſcientiarum Domine ! cur incerta & occulta ſapientiæ
tuæ manifeſtaſti mihi ? cur abſcondita Sapientibus parvulo tuo re-
velanda duxiſti ? ut addens ſcientiam, adderes & dolorem. An
ſuppetebat meam mirificare miſeriam, quæ olim ſomniale præſa-
gium, contra meam innocentiam, invidiæ fraternæ ſeminarium,
& iracundiæ fomitem miniſtravit ? quæ de terra fluente fluentia
mellis & olei, in terram tenebroſam & luſtuofam me propulit,
amaritudine replendum, abſynthio inebriandum ; niſi ad elucida-
tionem Regalis ſonnii provocarer : ut, ſi hominibus placere
ſtudu-

studuerim, tibi displiceam; si oculis infirmis, magis tenebras quam lucem diligentibus, odiosam lucem ostendero, lucerna mea a lucem odientibus extinguatur. Obsecro, Domine, mitte, quem missurus es, priusquam tenellis humeris giganteum onus incumberet, & altius fortunæ cœnum alteret intellectum. Ad thronum gratiæ vestræ redeo, Regum mansuetissime, supplicius instans, instantius supplicans, flexis genibus mentis meæ, quatenus afflicto afflictionem inculcare nolentes, alterius conjectoris sciscitari dignemini conjecturam. Satiùs enim æstimo, patienter tolerare tristioris fortunæ verbera, quam adire jucundioris oscula fraudulenta.

EPISTOLA VIII.

Pharaonis ad Joseph, super ejusdem animatione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, Amico sincero, Joseph, Hebræo, spiritualis prærogativa gratiæ divinitus insignito, salutem, & Lucernam latitantem sub modio super candelabrum exaltare. Qui producit ventos de thesauris suis, flagranti desiderio & æstuanti studio nostro quasi ventum roris flantem immisit, cum tuæ discretionis notitiam nostris auribus nunciavit. Nec miramur, quod speratam dilucidationem differre tanto voluit tempore Dominus ultionum: Sic enim dictavit divina sapientia, ut tam diu desiderata declaratio tenebris ignorantiae clauderetur, quamdiu desideratus declarator tenebroso tenebatur ergastulo; nec prius a suis absolveretur vinculis veritas, quam veridicus; interpretatio, quam interpretes. Cæterum mirabilis facta est scientia tua ex eo, quod veritatis revelationem reformidare videris: illic timore trepidans, ubi nulla timoris ratio, nulla tremoris. Licet enim mundialem machinam sic avaritiæ pestis involvat, quod Sapientum oculos excæcare, quod ordinem judiciale turbare, quod stateram rectitudinis obliquare prævaleat, iniquitatis mammona præponderante justitiæ, ac rationi præjudicante concupiscentiæ corruptela: Num idcirco suspicari debet privilegiata pru-

prudencia tua, sic usque regnare injustitiam, quod quis locus justitiæ non supersit? Absit enim sic inundare vitia, quod virtutum universitatem demergant: Cum olim generale diluvium, universalis vorago animantium, etsi non singula generum, salvarit tamen genera singulorum. Nos autem nondum ita desipimus, nondum illa mentis inopia laboramus, quin potius eligamus a veritate dirigi, quam a falsitate deludi, & Thronum nostrum firmare justitia, quam injustitia infirmare. Quod si fortassis æstimationem nostram adeo delirare contingeret, ut tenebras lucem, & lucem tenebras, poneremus, non idcirco veritatem alligare, seu rationem pro tribunali sedentem degradare deberes, minus metuens vitam extinguere, quam æquitatis attestationem extinguere: cum gloriosius moriendi genus existat pro justitia agonizare usque ad mortem, quam agoniam mortalis ægrotudinis expectare. Quis enim non malit fronesi, quam frenesi, caput exponere? quis non malit justitiæ, quam naturæ, debitum reddere? quis non malit vitam virtutibus, quam vermibus, resignare? Idcirco tuam famosam fortitudinem, fortunæ triumphatricem, quæ nec in adversitate deficere, nec in prosperitate præsumere consuevit, rogando requirimus, & requirendo rogamus, quatenus ad propositi propalationem problematis intrepide proficiscens, quovis impedimento cessante, nobis edisseras ænigmaticam visionem. Ne autem expedita dilucidatio sic in aures vocaliter transeat, quod in auras velociter evanescat, studeas nobis exemplare epistolam secundum exemplar, quod tibi in mente fuerit divinitus demonstratum.

EPISTOLA. IX.

Joseph ad Pharaonem, super Articuli prioris dilucidatione.

PRæclaro Principum Luminari, Domino Pharaoni, divina magnificentia prælustri Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, & ipsius gratia a vinculis absolutus, cum gratiarum actione salutem, & in mansuetudine suscipere sapientiam salutarem. Vivus est, Domi-

ne,

ne, fermo vester & efficax, penetrans ut gladius, conterens ut malleus, ardens ut facula, rutilans ut lucerna: cujus vivacitas efficax, efficacia vivax, meum captivavit intellectum, alligavit affectum in obsequium vestrum, aut potius in Divinum. Audiam itaq; quid loquatur in me Dominus; non abscondam talentum mihi creditum; non parcam amplius ori meo: Spero enim, quod non in incertum curram, non incassum aëra verberabo, non super spinas detractionis, petram obstinationis, aut viam mentalis evagationis, semen sermonis salutiferi seminabo; (si tamen seminator censi debeam, & non accommodatius cophinus seminantis) sed in terram bonam, in animam benivolam, fructum centuplum reddituram. Sic enim Rex sapiens, sapienter audiens, sapientior erit: & ipsius exemplo audient Reges, addiscent Principes, durissimum præcavere iudicium, in præsidentibus exercendum. Utinam Rex universæ potestatis compositum sermonem in ore meo tribuat, ut cœlestis Scriba linguam meam quasi calamus suum temperet, ut interrogationi vestræ responsionem rectam rescribat, non atramento corruptibili, sed spiritu divino. Porro æternitatis speculum utrumque speculans, & in candore lucis æternæ regalem intuens visionem, fideli conjectura conjicio, quod Regalis imaginatio per bovinum exterminium Regiam innuit disciplinam. Nunquid enim de bobus cura est Deo? an potius homo in honore existens & huiusmodi non intelligens, jumentis insipientibus comparatur? Somnialis igitur visio somnolentæ provisioni alludit: imaginatio fantastica fatuam cogitationem describit. Quid enim aliud dogmatizat, de fluvio emergere animalia, non rationalia, non masculina, sed fœminina, non subjugalia, sed pascualia, nullam semitam sectantia, sed campos pervagantia, quam de corde Regis erumpere curas, non spirituales, sed animales, non rationales, sed irrationales, non viriles, sed muliebres, non subjugatas utilitati publicæ, sed relictas voluntati privatæ, non sequentes semitam æquitatis, sed vagantes per altitudinem Regiæ libertatis. Quid autem per vaccarum differentiam sive differentem corpulentiam signantius designatur, quam huiusmodi curarum discrepantia, quare

quare aliæ sunt turgidæ & inflatæ, aliæ autem aridæ & exangues. Sed unde deformitas tanta proveniat, qui habet aures audiendi, audiat. Crebro contingit, cum Regalis circumspectio circumvicina curarum genera circumfusa mente circumspicit; cum populares, militares, sacerdotales curæ circumstrepunt aures suas, quod, peregrinas curas admirans, familiares fastidit, importunas paulatim admittens, opportunas pedetentim excludit, alienis adhærens, Sponsam propriam, curam scilicet Regiam, desolatam dimittit. Unde conficitur, ut, curis novis regnantibus, antiqua ferviat; illis eructantibus, hæc efuriat; illis pinguescentibus, hæc macrescat: usque adeo, ut cura adventitia impinguata, dilatata, incrassata, jam non cura, sed curiositas, denominari debeat; domestica vero divulsa, dilacerata, dispersa, non cura, sed incuria valeat nuncupari. Hæ sunt curæ insipidæ & insulfæ, videlicet curiositates & incuriæ nonnullis Regibus conregnantes, nonnullis curiis concurrentes: quarum occasione universa confunduntur officia, & in cahos confusionis antiquum omnia relabuntur: dum non opifices suis operibus sunt intenti; non artifices suis artibus sunt contenti; sed vicissim alii se transformant in alios, & singuli sunt simiæ singulorum. Nec discordat, quod boves referatissimæ a tenuissimis devorantur: quoniam pari peccato curiositates ab incuriis absumuntur. Nam cuicumq; curiositates ab incuriis absumuntur, laudabiles, earum laudes incuriæ vituperabiles prorsus evacuant & exsufflant. Quid enim prodest, ditari præternecessariis, & necessariis denudari? an fortasse curandum est cum cornice, admirari pavones, & aspernari cornices, & abjectis pennis nigris asumere oculosas? Sed forsitan ad hunc offensionis lapidem offendet aliquis pedem suum, quod animalium prædictorum proprietas potissima videtur conjecturæ præsentī contradicere, ac ab ejus sententia appellare. Cum enim præmemoratae animantium species ratione munditiæ Divino cultui & humano congruant esui, existimabit aliquis, quod captatae curarum materiæ, apud Deum & homines debeant approbari. Veruntamen apud discretum Judicem, qui causam, quam ignorat, dili-

genter investigat, non admittetur inanis appellatio, sed appellans apponet digitum ori suo. Constat enim, quod non Divinum Sacrificium, non humanum decet edulium, pecus morbidum aut morticinum, subreptitium aut furtivum. Quapropter utrumq; Sacrificium odiosum, utrumq; edulium perniciosum: neutrum Sacrificium gratiosum; neutrum edulium fructuosum: quod nimirum illud morbidum aut morticinum; hoc subreptitium aut furtivum. Nemo se seducat vana religione seducens cor suum: nec sibi blandiantur mendaces filii hominum instanter decipientes in vanitate se ipsos. Nam profecto non quicumq; se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem ille commendat, qui sacrificium sensuale, qui obsequium irrationabile, non acceptat. Deinde de bipartito brutorum septenario tam generalis quam specialis ratio poterat assignari: quia tamen onerosam materiam & conjecturam molestam arctari potius quam ampliari prudentia docet, & prudentia persuadet, sufficiat praesenti epistola, speciali ratione proscripta, describere generalem. Septenarius siquidem numerus, coelorum revolutiones, temporum extensiones, & temporalium durationes utiliter commensurans, bestiali collegio non absurde mensurari conjicitur, ut curarum bestialium praemissarum universalitas designetur. A modo adhibebo custodiam ori meo, & labiis meis circum signaculum superponam, ne forte praesens spectaculum speculatores suos, quos aedificare non poterit, scandalizet, Regalis dignitatis dignativae clementiae supplicando, ne indignanter sustineat fidelitatem Interpretis, non placentia, sed utilia, conjectantis.

EPISTOLA X.

*Pharaonis ad Joseph, super Cura Regalis
inquisitione.*

PHarao, Divina magnificentia Rex Aegypti, singulari Doctori & incomparabili Conjectori Joseph, Hebraeo, Salutem, & gratis datam gratiam gratis dare. Nunc vere scimus, quod misit Dominus

nus Angelum suum, Angelicum virum, coeli civem, Dei domesticum, ut visionis nostræ veritatem, figurarum catenis alligatam, absolveret, & lux intelligentiæ in ænigmatis carcere refulgeret. Vere fortunatum infortunium tuum, virorum felicissime, quod humiliavit in compedibus pedes tuos, donec humiliati caput sapientia exaltaret. Felix fraterna invidia, quæ tantum nobis destinavit Interpretem: felix cæcitas Israël, quæ in tantam illuminationem gentium redundavit. Sed superfelix Divina sapientia, sapientum & insipientum sapiens ordinatrix, quæ piæ voluntati suæ voluntates impias sic conformat, ut intelligendo deformes, in voluntate sint conformes. Sane nihil eo jucundius nostris arridet oculis, nihil eo mulcebrius nostris auribus citharizat, quam præclara dilucidatio tua, prædiserte visionem nostram edisserens, curas regales regulat, & distorta regimina purificat & reformat. Nam quicumque sibi prudens appareat; quicumque hominibus placere studeat; quicumque a palponibus palpari, a præconibus præconizari gaudeat: Nos satius arbitramur, nostrum implere ministerium, nostrum honorificare officium, scientes, quod honor Regis iudicium diligit, quod iustitia & iudicium est præparatio sedis suæ. Nisi enim velimus naturale jugum prohibere, ac vincula disrumpere rationis, quemadmodum optarem superiores nobiscum vivere, ita debemus nos cum inferioribus habere: Nec innocenter subditorum juga negligimus, qui nostra negligi non vellemus. Alioquin qua ratione confidimus subiectos invenire fideles, quibus nos reddimus infideles. Nunquid fidem non servanti fidem credimus conservandam? aut qua fronte stipendia nostræ militiæ recipimus, qui militare communi iustitiæ non studemus? An fortassis ita desipimus, ut putemus sic infatuare prudentiam, sic inebriare temperantiam, sic effrænare fortitudinem, quod placeamus illarum cuipiam, quod Domini iustitiam molestamus, aut absolvamur a tribus, si quartæ debitum non reddamus? Aut forsitan Regnum virtutum sic desolatum est & divisum, ut unam dejiciens aliam recipiat, unam exuens aliam induat, unam excludens aliam introducat? Absit: Sed si quis unam læserit, omnes lædit: quia

nimirum catena aurea confœderatæ sunt & connexæ. Ad hæc, sicut & jucundum facundiæ tuæ psalterium auribus nostris insonuit, si virtutum auferatur alicui quod offeratur alii, non sacrificium est censendum. Ideoque, conjectorum flos inclyte, prærogativam prudentiæ tuæ sollicitamus studiosius, & obnixius obsecramus, quatenus a Regali Curia curas irrationabiles evellens, dissipans & dispergens, curas rationabiles accuratius coædifices & complantes. Nam profecto perspicacitati tuæ non sufficit demonstrare infirmitatem Regiam, nisi curaveris demonstratam. Nostræ quoque simplicitati non sufficit, prævidere pericula, nisi provideatur cautela, qua duce cautius ambulemus. Nolumus autem hanc oratam humanitatem tuam in plano cespitare, aut in petram scandali formidare, ubi vitæ, doctrinæ, justitiæ triplex veritas te tuetur.

EPISTOLA. XI.

*Joseph ad Pharaonem, super Regalis officii
determinatione.*

Generali unctiōe Principum & Regum Spiritus spirituali, Domino Pharaoni, Divina magnificentia præstantissimo Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, cum fidelidevotione salutem, & septiformem spiritus unctiōem. Rex magnificus, qui facit mirabilia magna solus, aperiens manum magnificentiæ suæ, implevit omnia bonitate, tripartitæ bonitatis thesauros reſerans, bona fortunæ, naturæ, gratiæ, magnifice dispensans, feminans, & inspirans. Veruntamen Excellentiam vestram excellenti favore prosequens, singulari magnificentia magnificavit, facem ultro revelando regales oculos, ad considerandam doctrinam Regiam, & aures inclytas inclinando, ad hauriendam auream disciplinam. Beati, qui legunt, legentes intelligunt, intelligentes diligunt, & diligentes nunquam negligunt peritiam regitrariam (f. legitimam.) Beatum quoq; vos dicent omnes generationes, si diligenter audire, memoriter custodire, ac efficaciter adim-

adimplere perstudueritis rectitudinis regulam indirecti regiminis directuram. Dominator siquidem dominantium, & Rex Regum, brevissima descriptione, atque levissima figuratione, describitur aspectu fulgidus, affatu rigidus, habitu limpidus, incessu fervidus, intra septem aurea candelabra constitutus: In quorum insigni significantia Regalis Regula dignoscitur divinitus registrata. Et nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram, quomodo supercœlesti Regi subcœlestes Reges configurari conveniat, & eorum curas charismata spiritualia æmulari. Nam nonnulli Reges & Principes, in oculis suis prudentes, noluerunt intelligere, ut beati agerent, qui, relicta semita rectitudinis, abierunt in regionem dissimilitudinis: & quia non habuerunt opportunam scientiam, propter inscitiam perierunt. Oportet itaq; Regem rationabilem, & dignitate Regia non indignum, fulgore prudentiæ, rigore justitiæ, limpiditate temperantiæ, ac fervore fortitudinis, secundum status altitudinem cæteris altius insignitum, intra septem candelabra septiformis sollicitudinis, non aurata, sed aurea, continue conversari. Quarum primam assero, quæ sursum sunt sapere, quatenus illi studiose subserviat, a quo non libertatem, sed servitium, non auctoritatem, sed ministerium, non potestatem plenitudinis, sed partem sollicitudinis, se suspicit suscepisse. Secundam adstruo, intime intelligere, se armatum armatura Dei, ad commilitandum cœlestibus militibus, ad tuendum filios lucis, ad impugnandum principes tenebrarum. Tertiam assevero, consulte prospicere, qua cura, qua industria, qua arte, qua solertia, Deo gratiosius, & populo fructuosius, tueatur justitiam, persequatur injuriam, judicium seminet, pacem metat. Quartam conjicio, viriliter agere, non recusando laborem, non dissimulando clamorem, non subtrahendo præsentiam, non negando audientiam, non suspendendo sententiam, non accipiendo precem, pretium, aut personam. Quintam conjecio, caute cavere, vitando grandiloquia, examinando consilia, explorando judicia, scrutando scrutinia, singula visitando ministeria, omnia tentando, omnia probando, omnia vestigando, ne rectæ viæ Domini subvertantur

tur per aliquam incautelam. Sextam edissero, pie sentire, quibus indignandum, quibus indulgendum, quibus officium committendum, quibus subsidium erogandum; quatenus in delictis sibi sit indignantior, aliis indulgentior, humiliatis cereus, elatis ferreus, sævior in nocumentis publicis, clementior in privatis; provisorius provideat officiis, non personis; condescendat ministeriis potius, quam ministris: non seminando in ventum vanitatis, in aquam voluptatis, in arenam cupiditatis, sed in pinguedinem charitatis: Largiturus misereatur pauperibus, ut Domino fœneretur; inanes implendo, non divites cumulando, subventiones spirituales corporalibus, & perpetuas temporalibus, præferendo. Septimam conjecturo, non timere pro veritate scandalum, pro virtute ridiculum, pro iustitia detrimentum; sed timere duntaxat gladium bis acutum, seu sententiam inevitabilem tremendi Judicis, cui villicationis suæ redditurus est rationem. Hæ profecto sunt curæ illustres, inclytæ, honorabiles & honestæ, non auratæ per apparentiam, sed aureæ per existentiam bonitatis, quatenus curialis observantia honestat curias, incurialis inobservantia dehonestat. Quapropter a curis regiis Regales Curia quædam emphatice, quædam ironice nomina fortiuntur. Harum nempe curarum exigentia, Reges terræ, terrestrium rerum regimine prægravati, coelestium munerum munimine roborantur: suffragante dono sapientiæ, ad suscipiendum Divinam eminentiam; dono intellectus, ad intelligendum intellectualem militiam; dono consilii, ad dirigendum potestatem judicariam; dono fortitudinis, ad irrumpendum Juris injuriam; dono scientiæ, ad declinandum ministrorum malitiam; dono pietatis, ad regulandum regalem munificentiam; dono timoris, ad virtutum civilium diligentem custodiam: Nisi enim in divino timore teneat se constanter, cito solvetur ædificium virtuale. Inde quidem conficitur, quod, curis irrationabilibus non curatis, curæ irrationabiles in curiis conversantur. Illis enim senescentibus, hæ juvenescunt; illis languentibus, hæ convalescunt; illis descendentibus hæ succedunt. Unde liquet ratio luculentior, solutio enuclea-

tior;

tior, seu causa specialior: quam alias me tacuisse memini, quia nondum venerat hora sua. Quamobrem curæ brutales numero septenario numerantur. Quia nimirum hæ septem curæ Regiæ incuriositates & incurias diffecantur; per consequens tam incuriositates, quam incuriæ septiformem recipiunt sectionem. Cæterum quoniam sapientiæ vestræ pauca sufficiunt, & Minervam prolixius instruere non oportet, sufficiat Sapienti Regi, occasionem habere, ut sapientior habeatur, eliciendo multa de paucis, & de grossis subtilia eliquando.

EPISTOLA XII.

Pharaonis ad Joseph, super Articuli posterioris efflagitatione.

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, cœlestis Secretariæ arcanorum armario, Joseph, Hebræo, salutem, & tenebrarum abscondita salubriter revelare. Mirabilia testimonia tua, desiderabilia super aurum, & dulcia super favum: quorum auream sapientiam, & argenteam eloquentiam arbitramur regiis sedibus præferendam. Enimvero declaratio sermonum tuorum intellectum caligantem illuminat, & morum informatio affectum esurientem mirabiliter refocillat. Nunc infallibili experimento didicimus, nunc irrefragabili probavimus argumento, quod æquitatem dilexeris, quod iniquitatem oderis, quod zelo domus Regiæ ferbueris & ferveſcis. Nam profecto sermo tuus de te patenter enunciat, & loquela tua te liquido manifestat. Etenim vetustatem Regiam purgare niteris, & pro fermento nequitiae sinceritatis azyma ministrare. Felix talis minister, qui ministrat, & non ministrari desiderat: felix hujus gratitudo, qui corporaliter liberatus liberatorem suum satagit a vitiorum vinculis spiritualiter liberare. Jam præclare per præmissas epistolas nos, Doctor egregie, docuisti, quid ænigmatica brutorum apparentia, quid apparentium differentia, quid differentium pugna spiritualiter intellecta designet. Jam tua diligentia dilucidantem (f. *dilucidante*), videmus de cogitationum

tionum fluctuantia animales curas emergere, incurias arescere, curiositates intumescere, & incurias curiositatibus, incusantes earum plenitudinem devorare. Quamobrem curas irrationabiles & brutales, denigrantes illustres curias, repudiare disponimus; curas autem rationabiles & regales revocare, ac revocatas honorare, proponimus, tanquam honorabiles Regalium sedium assistrices, omni custodia custodiendo cor nostrum, ne curæ regię, relaxato fræno vagantes, in curiositates & incurias iterato solvantur, & sic novissima prioribus sint pejora. Illud vero superaddiscere non mediocriter affectamus, non timentes tuam fatigare solertiam; quia generosos animos fructuosus labor recreat potius quam fatigat; utrum posteriorem somnii portionem, quæ spicarum conflictum continet, ad eandem, an ad aliam significantiam, pertinere decernas. Quocirca tuam adjicimus honorare prudentiam, ex speciali confidentia postulantes, quatenus, omni declinatoria seu dilatoria excusatione sublata, nobis luculento stylo rescribas, quid per secundum visionis articulum accipiendum fore censueris, completurus somnialem sententiam, & animam nostram splendoribus impleturus.

EPISTOLA XIII.

Joseph ad Pharaonem, super ejusdem Articuli enucleatione.

Rutilanti Regum spectaculo, defæcatis oculis gratiofo, Domino Pharaoni, Divina magnificentia conspicuo Regi Ægypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, salubriter vivere, iustitiam facere, misericordiam diligere, & cum Deo solícite ambulare. Gloria Dei est, celare verbum, sed gloria Regis, investigare sermonem: quia diurnale secretum, seu somniale soliloquium, divinitus celari debet, sed humanitus investigari non dedecet; cum idcirco celetur, ut celatum investigetur, & investigatum cœlitus reveletur. Sed quid differri decuit, quod indilate conferre potuit? Sane ut intellectus honoretur, honoratus humilietur, humiliatus illumi-

illuminetur, ab eo, qui dat parvulis intellectum, quod præclare præsignavit paterna (f. *nocturna*) visio. Etenim superna sapientia, per scalam imaginariam ad humanam descendens intelligentiam, studiosa colluctatione non vincitur, sed claudicanti intellectui benedictionem revelationis liberaliter impertitur: ne quando gloriatur peritus in imperitia, conjector in conjectura, sed, qui gloriatur, in Domino gloriatur. Sane spiritualis radius in animas sanctas se transferens, super humiliatam rationabilem, & quietam concupiscibilem, & honoratam irascibilem requiescens, Serenitatis vestrae mansuetudinem, non exaltatam corde, non elatam oculis, non ambulantem in magnis super se, sed humiliter sentientem, non permittit suis fraudari desideriis, & a supernorum suavitate dogmatum ablactari. Illius itaque Lucis inaccessibleis ducatu adhærescens, atque prompta devotione prosequens preces vestras, vadam jam gradu mystico ad colligendum spicas typicas, quæ manus metentium, seu apprehensionem prudentium effugiunt. Porro secundus visionis articulus priori non discrepat: & dilucidationis cauda a capite non discordat. Primus articulus arguebat capitis incautelam: Secundus arguit corporis corruptelam. Primus reformat Regis personam: Secundus reformat Regiam Comitivam. Primus denique confutabat curas brutales: Secundus confutat loquelas terrestres. Quid enim per spicas terræ nascentes, inani stipulae innitentes, de mortuo semine pullulantes, accommodatius accipitur, quam curialium incuriales loquelæ, non coelestia, sed terrestria quærentes, non veritati, sed vanitati coherentes, de corde morbido, de fonte mortifero, tanquam de mortis seminario, germinantes. Sed nunquid omnes omnibus sunt conformes? Nequaquam: Sed sicut spicae a spicis, sic loquelæ a loquelis, per adulationis pinguedinem, & detractionis uredinem, discernuntur. Nam quid pinguius adulatione? quid urentius detractione? quænam voces dulciores adulatoriis, aut delatoriis acriores? Sed fortassis vestrae subtilitatis acies flagitabit, utrum, sicut deformitas deformitati respondet, sic conflictus conflictui coaptetur? Utique, Domine: quia profecto fertilitatem

adulationum detractionum subtilitas demolitur. Quantum enim vos commendat adulantis lingua magniloqua, quæ peccatores laudare & iniquis benedicere consuevit; tantum labia detrahentia vos corrodunt: & sicut curiositatum fervorem beatificant deceptores, sic incuriarum teporem dilaniant delatores. Novissime septenarius numerus, tam consumptis spicis, quam confumentibus, deputatus, prædictarum pestium universitatem universali significatione designat, aut specialem earundem materiam speciali resonantia repræsentat. Quia nimirum pestes præmissæ, seu loquelæ pestiferæ, quarum conversatio non in viris coelestibus, sed conscelestis circa septiformes curiositates & incurias, observatur. Nam illorum inquieta procacitas has condemnat, has ungit, has pungit, has suscitatur, has subsannat. Hæ sunt spicæ detestabiles; hæ loquelæ despicabiles; hæ curialium viperarum genimina; hæc virulenta germina Curiarum. Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: Veruntamen beatus populus, qui se Curiis, & sibi Curias, crucifixit. Cæterum coelestis celsitudo sapientiæ, singularis prærogativa favoris, hæc prudentiæ vestræ proponenda decrevit, ut a linguarum gladiis, a labiorum laqueis, cautius caveatis. Felix Regalis visio, quæ visum regium sic illustravit, lux vera, illuminatrix omnium venientium in hunc mundum, ut tam suos quam suorum excessus evidenter videat, & vigilanter evitet: & qui viam pacis nondum agnoverat, de cætero in viam pacis dirigat gressus suos.

EPISTOLA XIV.

*Pharaonis ad Joseph, super Consilii opportuni
postulatione.*

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, Viro potenti opere ac sermone, Joseph, Hebræo, tam a Deo, quam ab hominibus approbato, salutem, & stylo salutifero notas facere vias vitæ. Tu glória Jerusalem, tu lætitia Israël, tu honorificentia plebis tuæ: cui non indigne datum est parare vias Regias, pravas rectificare,

ac asperas complanare. Sit vena tua benedicta, quæ nobis, & cunctis Regibus nostris, per successiva seculorum secula regnaturis, affluenter influit fluentia sapientiæ salutaris. Nunc profecto probavimus, nunc experientia magistrante didicimus, quod viam rectitudinis in veritate doceas, quod hominum personas non accipias, quod adulationis oleo caput nostrum impinguare non curas, aut pulvillos assentationis consuere sub cubito manus nostræ. O cellam pigmentariam! o aromaticam apothecam! quæ tam dulcia faucibus nostris ministravit eloquia, ut non terrestrem resonantiam, sed cœlestem redoleant harmoniam. Jam utique, Doctor luciflua, in lumine dilucidationis tuæ videmus lumen, quod lucebat in tenebris visionis: sed tenebræ nostræ id comprehendere non valebant, priusquam Pater luminum te dedisset in lucem gentium, ut testimonium de lumine perhiberes. En videmus emergere de corde fluido curas brutales, quasdam curiositate refertas, quasdam incuria tabefactas: sed fallax est gloria, & vana est pulchritudo curiositatum Regalium; quoniam a perniciosis incuriis perneantur. Ecce conspiciamus despicabiles spicas nostrorum Curialium, despicantium curas nostras, qui de malo thesauro cordium mala pronunciant; alii adulatorias unctiones, alii detractorias punctiones: sed laus impiorum brevis, & gaudium hypocritæ instar puncti; nam dolosa præconia a dolorosis opprobriis absorbentur. Væ mundo a scandalis! quia nimirum omnis amicus fraudulenter incedit; & inimici hominis domestici sunt illius: prædam namque sequitur hæc turba, non hominem: a majore namq; usq; ad minorem omnes avaritiæ student, munera diligentes, retributionem sequentes, quæ sua sunt, vel suorum, sequentes, quæ alia vel aliorum sunt, non curantes. Propterea consilia claudicant, judicia cespitant, documenta delirant: quia Reges ineunt consilium impiorum, insistent viæ peccatorum, insident cathedræ pestilentiae. Quid ergo faciemus, ut inter vitiorum devia dirigamus viam regiam, & os iniqua loquentium obstruamus? Scimus siquidem, quod universas bestiarum, avium, & serpentum naturas humana natura domare potuit: Linguam vero nemo præ-

valuit perdomare. Lingua namq; labilis, in lubrico constituta, malum inquietum esse dignoscitur: quis poterit ejus inquietudinem quietare? Cæterum non ignoramus, potentio rem sapientiam, & sapientio rem potentiam tuam altiora nosse, per eum, cujus sapientiæ non est numerus, & majora posse, per eum, cujus magnitudinis non est finis. Nec aliquatenus hæsitamus, quin Angelus magni consilii, cujus perfecta sunt opera, perfectum nobis impertiatur consilium, tuæ perfectionis obtentu. Nam qui bonorum vestrorum non indiget, bonis vestris invidere non valet; quod enim cœlestis benevolentia scelestâ contaminetur invidentia, sceleratum est suspicari. Quocirca tuæ limpiditatem intelligentiæ, tantis illustratam fulgoribus, adhuc inquietare non quiescimus, & rogare, quatenus illuminationem vestram felici fine concludens, consueta ubiq; libertate, rescribas, quo rationis gubernaculo, quo voluntatis velo, quo demum operationis remigio, mare magnum & spatiosum temporalis amaritudinis sic enavigare possimus, quod ad dictorum periculorum scopulos navis nostra nullatenus allidatur: attente provisurus, quod intellectum Regum bestiales motus non circumveniant, quod affectum blandiloquia non dissolvant, quod effectum opprobria non discerpant. Nisi enim gubernandæ navi nostræ gubernaculum adhibeamus moderamine providentiæ, non velum statuamus zelum justitiæ, non deniq; remigium adjiciamus strenuitatem operosæ diligentiae, difficile est, ni fallimur, commentare, (f. *argumentari*) quo garritus auspicio, quo flatus beneficio, seu quovis alio eventus infortunio, valeamus desiderato portui salubriter applicare. Salva tamen per omnia tua maturitate consilii, cui ullo pacto nolumus ad modicum derogari.

EPISTOLA XV.

Joseph ad Pharaonem, super petitionis exauditione.

PRivilegiato Principi, cœlestis doctrinæ privilegium affecuto, Domino Pharaoni, Divina magnificentia prudentissimo Regi Egypti,

Aegypti, Joseph, Hebræus, famulorum suorum minimus, salubriter regnare, salvando curas regias, & alias salutando. Quemadmodum solaris radius per ætheream, igneam, & aëream regionem ad aspectum nostrum descendens, in corpora subtilia, subtiliora, subtilissima, copiose, copiosius, copiosissime se diffundit: Sic Sol intelligentiæ per intellectuales ordines, & graduales illuminationes, nostris intellectibus condescendens, differentes intellectus differenter illuminat, & suæ claritudini, secundum ipsorum exigentiam, configurat. Quapropter Serenitati vestræ, a montibus æternis mirabiliter illustratæ, vehementer aggratulor, atque Soli justitiæ vultum suum super nos illustranti, & vestros, per vos, Conprincipes collustranti, medullitus condelector. Nam profecto, qui de tenebris fecit lucem splendescere, vos adduxit in admirabile lumen suum, ut revelata facie contemplerini somnialem significantiam, & de claritate visionis imaginariæ in visionis intellectualis transformemini claritatem. Felix imaginationis oculus, qui tam salubre somnium, tanquam librum signatum, videre meruit; sed felicior oculus rationis, cui signacula cœlestia cœlitus sunt soluta: quorum solutionem dispensatione divina dilatam fuisse conicio, ut cujus dilatio hætenus vos afflixit, ejus oblatio fortius vos confortet. Sane gaudens gavisus sum super literarum vestrarum eloquia, sicut qui invenit spolia multa: quia intellectæ veritati perhibuistis fidele testimonium, nec contenti haustis dogmatibus, adhuc hauriendis amplioribus aures bibulas obtulistis, ad inerrare volentes viam regiam, viam pulchram, viam pacificam, spurcitia vitiorum purgatam, & moribus, quasi marmoribus, calcatam: quam Regalis simplicitas confidenter perambulet, de qua fumus infamiæ non exhalet. Porro cum palponum blanditia curiositatem regiam, curiositas incuriam, incuria infamiam introducat; nescio quis Angelus magni consilii majus evangelizet consilium, quam infamiæ concitatæ congruenter satisfieri, & incuriæ spoliatae spolia refarciri. Nec enim insaniret infamia, nisi eam incuria provocaret: nec illa langueret, nisi eam curiositas sauciaret: nec illa intumesceret, nisi eam blanditia impinguaret. Ecce duplex

duel-

duellum : duellum intrinsecum ; & duellum forinsecum : interius incuriae curiositas, exterius infamiae blanditia colluctatur. Curiositas nempe incuriam distrahit ; sed incuria curiositatem prosternit : blanditia quoque infamiam concitat ; illa vero blanditiam suppeditat & conculcat. Usquequo talis seditio ? ut quid tanta perditio ? In vanum se curiosi eviscerant : illorum alae sicut araneae contabescunt ; quia telas araneae texuerunt. In cassum ventum feminant adultores ventuosi , detractionis turbinem collecturi. Sic oportet praedantes praedari, fraudantes fraudari ; ita decet substantiam festinatam diminui , male congregatam dispergi. Sed quis poterit fuscitatam seditionem sedare ? nisi fiat pax in virtute pacifica, quae aspera complanare, indirecta dirigere, superflua rescare, diminuta supplere, ac jus suum unicuique reddere consuevit. Fructus quidem iustitiae pax : Si vultis pacem metere, iustitiam seminate : Resarcientes curam incuriae, quam curiositas asportavit, restaurantes laudem infamiae, quam fallax blanditia fallaciter usurpavit ; quatenus de curiositatis abundantia incuriae suppleatur defectus, & ex adulationis adipe, detractionis macies impinguetur. Quibus congrue compensatis, neque luctus, neque lucta, restabit : nec vaccae vaccis, aut spicae spicis amplius oppugnabunt : quia nec curiositas abundabit in superfluis , nec incuria deficiet in necessariis, nec adulatio laudes eructabit indebitas, (fortasse inferendum *nec detractio debitas depravabit.*) Sed pacis osculo persoluto, tam curiositates, quam incuriae, in curas sobrias, curas medias, curas Regias, conflabuntur : & tam blanditia, quam infamia, in famam mellifluam, in opinionem odoriferam, felici metamorphosi, convertentur. O generationis genus ingenuum ! quam virtus generat ex vitiis, medium colligitur ex extremis. O mirificam impetitionem ! quam ignis adulationis accendens, aqua detractionis extinguens, aer curiositatis confusus, & incuriae terra inanis & vacua, confractis excellentiis, temperatis repugnantibus, constituentes curam laudabilem, novam formam constituunt eximiae mixtionis. Haec omnia venient super vos, Rex Illustris, si renovati spiritu mentis vestrae, sic viam regiam renovare velitis, & in
novi-

novitate vitæ deinceps accuratius ambulare. Alioquin non salva-
bitur Rex per multam virtutis apparentiam: nec exurget infamis
Aquila; nec laudifluus Auster flabit.

EPISTOLA XVI.

*Pharaonis ad Joseph, super Consilii præstiti
prosecutione.*

PHarao, Divina magnificentia Rex Ægypti, Conjectori salubri,
Consiliario salutari, Joseph, Hebræo, Salvatori Ægypti, Sa-
lutem, & salubriter exposita salubriter adimplere. Gloriosa dicta
sunt (fortasse inferendum de te) amantissime, Corona Regum, Sta-
tera Judicum, gloria Conjectorum, lucerna dogmatum, disciplina
virtutum, novacula vitiorum. Veruntamen gloriosum præco-
nium gloriosior experientia, illustre testimonium illustrior veri-
tas, nobile (fortasse inferendum Regnum) nobilior Rex excedit: Ne-
scit laudis eloquium hanc veritatem eloqui: nescit mensura nomi-
nis hanc virtutem complecti: non sufficit famæ celeritas tantam
decenter prosequi probitatem. Mira virtutis velocitas, quam fa-
ma sequens non consequitur: mira veritatis sublimitas, quam ur-
banæ facundiæ fastigium non attingit: Felix fama, tantæ virtu-
tis filia: Felix proles, tanto stipiti successura, tantum hereditata
præconium, tantis dotanda laudibus & ditanda. Singularem si-
quidem sapientiam tuam, omni laude dignissimam, malumus fa-
cto laudare, quam dicto: Nam Regalem magnificentiam magis
decet Manus magnifica, quam Lingua magniloqua; magis ma-
nualis laus, quam vocalis; magis concentus actuum, quam sono-
rum. Jam profecto prudentiam tuam probavimus, ex præterito-
rum memoria, ex præsentium intelligentia, ex providentia futu-
rorum. Nam Regum ac Regalium deformitates prudens comme-
morasti; deformitatum reformationem prudentius insinuasti; de-
mum contra curarum discrimina, & linguarum certamina, caute-
lam perutilem prudentissime providisti. Non sic impii, non sic in-
fideles Consiliarii nostri: quos Regalis munificentia nutrit in cro-
ceis,

ceis, vestivit mollibus, circumdedit varietatibus; ipsi vero dulci
 pane mendacii paverunt, qui & poenam perfidi panetarii non pa-
 vissent, cum ipsi coeli volucres vel maris pisces pascere meruissent.
 Vae insulsis consiliis! vae infanis Consiliariis nostris! qui Linguarum
 gladiis percusserunt nostrum auditum, vulnera verunt conceptum,
 & famæ nostræ pallium abstulerunt. Si fortasse sustulissent pecu-
 niam, recognovissent injuriam: Nunc autem justitiam diripien-
 tes, & nomen bonum, multis divitiis præferendum, lavant ite-
 rum innocentes manus suas; tanquam excæcaverit eos malitia
 eorum, tanquam dati sint in reprobum sensum, tanquam ob-
 scuratum sit insipiens cor eorum. Sed miserta simplicitatis no-
 stræ superna sapientia, per os tuum nos alloquens, per os tuum
 ab erroris invio in viam rectitudinis nos reducens, pane vivo,
 pane angelico confirmavit cor nostrum, & saniori consilio tran-
 quillitati publicæ consuluit & saluti. Unde revera tuæ magni-
 tudo solertiæ, tuæ promptitudo benevolentiae, non indigne
 meretur, ut & nostræ magnificentiae bonitatis experiaris ple-
 nitudinem, & honoris insignia inter Optimates nostros peropti-
 ma, inter Magnates permaxima fortiaris. Exsurgat itaque in-
 defensa strenuitas, & invicta virilitas tua reformationi Regali su-
 pinam manum accommodans, & occultum affectum per ocu-
 latum effectum explicans & explanans. Quisnam enim cautio-
 rem somnii consummatorem somniare poterit, quam perspica-
 cem peritiam tuam; cujus spiritus, ubi vult, spirans, spiritualem
 ipsius intelligentiam duxit familiariter inspirandam. Nos autem
 de fideli prudentia, & prudenti fidelitate tua specialem obtinentes
 fiduciam, universa subditorum nostrorum scandala colligendi, su-
 perflua ressecandi, diminuta resarciendi plenam tibi, autoritate Re-
 gia, concedimus facultatem. Confortare, fiducialiter age, incum-
 be fortitudini tuæ, succumbas fortitudini; imperitis linguis se-
 cundum imperitiam suam confidenter responde; infrunitis maxil-
 lis frænum adhibe disciplinæ. Quia non habemus civem, non
 familiarem, non principem tam opulentum, tam dyscolum, tam
 rebellem, qui contra potestatis tuæ stimulum calcitrare præsumat,

aut adversus voluntatis imperium os aperire audeat & gannire. Egredietur namq; timor tuus, tanquam timor regius, in profunda vallium, in declivia collium, in ardua montium, in personas infimas, medias, & supremas: Et Ægypti columnæ coram te contremiscent. Nos enim statuimus; & quis destituet? nos volumus; & quis nolet? cuivis ætati, conditioni, sexui, universaliter te præesse, nobis singulariter te subesse. Porro, nos, interpretatione tua præmuniti, effrænatas curiositates nostras refrænare curabimus, & habenas incuriis relaxare. Tu vero, laborem adulantium, & dolorem detrahentium diligenter considerans, illam indicas adulantibus abstinentiam, quod fames infamantium justitiam esurientium satietur. Purgentur vanis laudibus ora palponum, ut impleantur veris laudibus labia detractorum: quatenus & curarum irrationabilium infirmitate curata, & linguarum curialium impuritate purgata, resurgat cura Regia, fama laudiflua reviviscat: vota vestra votiivo fine claudantur, & justitiæ tuæ immortalis memoria condignis laudibus condiatur.

EPISTOLA XVII.

Adulatorum ad Joseph, super ejus Attractione.

PRæclaro Regis oculo, & brachio metuendo, Domino Joseph, præpollenti Regis Consiliario, & Præposito perpotenti, familiares ejus Amici, antiquiores Regis ipsius Consilarii, salubri vita perfrui, frumento, vino, oleo stabiliri, & filiorum filios feliciter intueri. Inter Regum insignia, inter Principum privilegia, inter prærogativas gloriæ militaris, non novissimum locum obtinere dignoscitur, omni nobilitate nobilior nobilitas intellectus. Unde nimirum nobis mirabilem scientiam vestram admirantibus evidenter modo ingenium vestræ discretionis, ingenium ex electo genere, ex honorificato populo, ex illustri prosapia processisse. Quia profecto, sicut clarius nostis, intellectus sensui, sensus corpori, corpus materiæ, scientiali quadam & connaturali consonantia conformatur. Quam ob causam sicut sidus in cœlo, sicut sapphirus in auro;

sic veritas in mente, & mens in carne nobili, nobilitus enitescit. Absit autem ab animabus ingenuis, ut aliorum actibus generosis invideant, invidentes impedian, impediētes degenerare compellant: cum simile similibus naturale sit applaudere, innaturale sit invidere. Sed quis in nubibus æquabitur Domino nostro? quis in nobilibus æquabitur Regi nostro? qui de nobilitate in nobilitatem ascendit: qui nobilitatem simplicem multiplicare satagit: qui nobilitatem sanguinis parvipendens, ad nobilitatem spiritus se extendit. Sane tam salubris nobilitas potius debet sanum amorem accendere, quam livoris insaniam irritare. Enimvero Rex præfatus, non minorem absurditatem arbitrans, si pelle Regia rusticam mentem indueret, quam si Regalem purpuram agrestis armentarius usurparet, serenitati serenitatem inculcat; serenitati naturæ spiritualem superædificat; serenitati hereditariæ accumulata acquisitam. Unde conficitur, quod studendi occasiones quærit, occupationes fugit, sectatur otium, aspernatur negotia, meditationes frequentat, actiones prostermit, corpus quietans, ut spiritum inquietet. Porro jam dudum amore sapientiæ se sentiens fauciatus, nostrum accersivit consilium, & auxilium expetivit. Nos autem consulte considerantes, quod Rege philosophante Philosophia regnaret, quod ars nostra Regem attolleret, & Rex artem, non Regi sapientiam, non sapientiæ Regiam potestatem invidimus, sed Regiæ voluntati providimus, & ipsius velocitati acutiora calcaria necesse duximus adhibenda. Imprimis Regis tenellis auribus imprimentes, quod literale prosequi studium, liberale percurrere studium, & concupitum sapientiæ bravium nullatenus obtinere valeret, nisi onus regiminis ab honore fecerneret, honore sibi retento, & suis onere distributo. Deinde decentius decernentes, studiosum Regem in concluso Conclavi, penetrabili impenetrabili, diutius demorari, scrutando scripturas, suscitando novas quæstionculas, & veteres multiplicando querelas, gyrum cœli meditationibus circinando, nubes orationibus penetrando, quam circa serviles seu viles operas occupari, turbine turbarum, rugitu ruralium turbari, ignotorum querimonias, & notorum infamias præ-

præstolari. Satius enim est, quod minoretur actu, scientiis augeatur, quam ablactatus a lacte, avulsus ab ubere scientiæ literalis, negotiorum forensium involucris se involvat. Quis enim sic desipiat aut deliret, qui non sanctius sentiat militare divinis otiis, quam secularibus negotiis implicari? Consequenter honorem Regium ab onere segregatum egregiis ornatibus honorantes, induimus eundem discoloribus sive differentibus facultatum vocalium & realium indumentis. Onus quoque Regiminis per tales bajulos bajulari statuimus, quos fortuna pinguior, dextra liberalior, amicitia probabilior constituit gratiores. Sic namque decet decus Regium, ut diligentes se diligit, ac hilares datores exhilaret, ut gratiofus sit non ingratis. De Ministris autem hujuscemodi, quos liberalitas amicos, & amor efficit fide dignos, sinistra suspicari quis posset? aut si posset, de suspectis inquirere quid prodesset? si Princeps nimis credulus de subministris iniquis, inquinatis, incautis, inquire fecerit, de inquirentibus quis inquireret? Infinita transire nititur, qui custodes custodibus adhibere conatur. Quapropter super vigilare, irritum reputavimus & inane. Deinde Regalis dignitatis decorem ex nulla parte relinquentes incompositum & incommutatum, inter præcipua documenta virtutum præcipue Regi recommendavimus Magnificentiam, virtutem Regiam, virtutem privilegiatam, virtutem exemptam, solis personis illustribus illustri privilegio divinitus deputatam: quam Rex magnificus magno favore complexus familiares suos magnifica manu remunerat, non muneribus mobilibus & momentaneis, sed rebus fixis, redditibus reddituris, & maxime de talibus talentis officiorum aut beneficiorum secularium & spiritualium, quæ non libuit aut non licuit retinere. Quid plura? Bonorum honorabilium honorificis ornamentis Regem honorificare curavimus, & super altitudinem nubium sustollere nomen suum. Vos autem, sicut experientia perhibet, sicut evidentia rei docet, multiformis sapientiæ lacte nutriti, memores uberum suorum dulcium super vinum, recte debetis tantam nutricem diligere, dilectoribus suis adhærescere, ac ad ipsius dilectionem alios invitare. Quocirca generosam man-

mansuetudinem vestram, super gratiam hominum diligendam, una voluntatis intentione, una mentis intentione, rogamus, quatenus vestrae severitatem interpretationis, vestri rigorem Consilii, sic dignemini moderari, quod non Regis, non Regalium fama decadat, marceat, & arescat: Vestra quoque modestia omnibus innotescat, ne forte dicatur in gentibus: Consilarii Pharaonis consilium dederunt insipiens; sed & Rex illud vulgatum vituperium non incurrat: Iste homo coepit aedificare aedificium, non manu factum sapientiae; & non potuit consummare: sicque, quod absit, tam suam, quam suorum, gloriam in ignominiam commutetis.

EPISTOLA XVIII.

Joseph ad Detractatores, super eorum Restrictione.

Joseph, servus justitiae, praepositus Aegyptiae Regionis, prudentibus, & utinam prudentioribus, Viris, senioribus Domini Regis Consiliariis, sapere, intelligere, ac novissima providere. Cum omne datum optimum, & omne donum perfectum, omne datum corporale, omne donum spirituale, a Patre luminum descendere dignoscatur: haud dubie sapientes mundi, inquisitores hujus seculi, tot datis naturalibus praediti, tot donis intellectualibus divinitus illustrati, merito debuissent Datorem recognoscere, & devotas gratiarum refundere actiones. Ipsi vero ingrati, infideles, inflati, gloriam Deo debitam temeritate sacrilega usurpantes, Divinae severitatis sententiae meruerunt mentis incurrere caecitatem. Quapropter a veritate aversi, ad vanitatem conversi, non oculo perspicaci, sed manu rapaci, viam praetendant, in tenebris ambulant, nesciunt, quo vadant, caeci caecorum duces, & cum eis in errorum foveas collabentes. O insani ductores, insensati doctores! quis fascinavit vos veritati non acquiescere, contra Deum erecto collo currere, benefactorem vestrum propriis beneficiis impugnare? Vae vobis, vetustis utribus, terrena sapientibus, non superna! qui non vindicastis honorem animarum illustrium, a Patre luminum descendentem: sed aspicientes in vanitates & insanias falsas,
proh

proh pudor! figmentastis eorum gloriam a partu, ab utero, a conceptu. O foedam gloriam, a foeda foeditate contractam! quis enim honor stemmatis, nisi horror spermatis? quæ gloria generis, nisi ignominia genitalis? quod fastigium nobilitatis, nisi fastidium novissimæ vilitatis? Absit ab hominibus abominanda gloria, inhonestainhonorificentia! sed qui gloriatur, in Domino gloriatur. Væ vobis iniquitatis filiis, iniquitatem meditantibus in cubilibus cordium impudicis! qui nostras inspicientes literas oculis menstruosis earum inficitis sinceritatem, inficiamini veritatem. Absit ab eis zelus invidiæ; adsit zelus justitiæ: absit adulationis lingua palpans; adsit directionis virga vigilans, increpans somnolentos. Longe namq; meliora sunt increpationum verbera, quam adulationum oscula fraudulenta. Væ vobis prudentibus in oculis vestris! quorum prudentia perditur, quorum sapientia cœlitus reprobat: qui laudatis insulse plus sapere, quam oportet, & minus facere, quam oportet: adimplentes mensuram patrum vestrorum, qui scientes scientiam, incurrerunt inscitiam, & generantes inscitiae filios, in eosdem curiosam concupiscentiam transfuderunt. Hic est morbus hereditarius, a primævis parentibus derivatus: hæc uva acerba, quam parentes comederunt, & filiorum dentes stupidos reddiderunt. Hæc occupatio pessima, quam dedit Deus hominibus, ut occupentur vanitatis servitio, subterfugiant veritatis servitium, & illusores veritatis a vanitatibus illudantur. Ut autem ex ore vestro vos judicem, servi nequam, qui studetis liberi esse justitiæ, ut nequitiae serviatis. Vos vocati ad Regem, amore languentem sapientiæ, non curastis infirmitatem curiositatis Regiæ, sed gravius aggravastis, tanquam non quærentes fructum, sed datum, nec Regem, sed Regis gratiam & favorem, & excusantes excusationes in peccatis, dignum distastis dignitate Regali, artus arctare, cogitatus laxare, humanis negotiis divinum otium anteferre. O fabricatores mendacii! o cultores dogmatum perversorum! utinam taceretis, ut putaremini sapientes. Nunquid indiget Deus mendacio vestro, ut pro eo loquamini dolos? An ignoratis, quoniam omnes existimus

unum

unum corpus , alter autem alterius est membrum , universa vero membra non unicum habent actum : sed oculis concessum est intueri , & manibus operari ; nec manus oculis invident visionem , nec illi manibus actionem. Vos autem Principi seculari , utpote manui potenti & brachio excelso Regis summi , dissuadentes operari , suastis oculorum intuitum æmulari. Intelligite , insipientes in populo , & stulti , aliquando sapite : Bonum est libero & soluto , maritalem copulam fugere ; malum est copulato , solutionem quærere : Bonum est personæ privatæ , curam pastorem vel Regiam non curare ; malum est personæ publicæ & curatæ , curam postponere. Vos autem infirmum Principem impie impulistis , ut curam Regiam , sponsam legitimam , sibi divinitus copulatam , repudiando repelleret , non verentes , quod Deus præconjunxerat , separare. Non negamus , sanctum , salutare , salubre , meditari prudenter , orare instanter : Veruntamen veritas imperat & talia suspendere , talibus ad tempus supersedere , propter solutionem debiti conjugalis. Quod si reddere quis recusaverit , orare maluerit ; oratio ejus fiet in peccatum ; petet , & non accipiet , eo quod male petiit , quamdiu petenti debitum denegavit : Si sponsam adulterari contingat , otiosus orator adulterii reus erit. Væ vobis Domino displicentibus , ut hominibus placeatis ! qui Ministro justitiæ suggestistis immorari loco inaccessibili , ne clamor pauperum , ne causæ viduarum ingrediantur ad eum. Quænam væcordia vehementior , quam ministrum Regni , non Dominum , (etenim Domini est Regnum , & ipse dominabitur gentium) ad arcanum adduci thalamum , & dilectum Domini sui membrum ad atrium non admitti , sicut colubrum tacitum auscultare , & aurem suam ad clamorem pauperis obturare , aut membranas mortuas visere , & commembrum vivum nullatenus visitare. Timeant & tremiscant , paveant & horrescant , qui januas Regales obstruunt , qui pulsantibus non aperiunt , qui acclamantes nesciunt , ne portas æternas sibi præcludant , & temporaliter ignorantes æternaliter ignorentur. Væ vobis filiis

Mem-

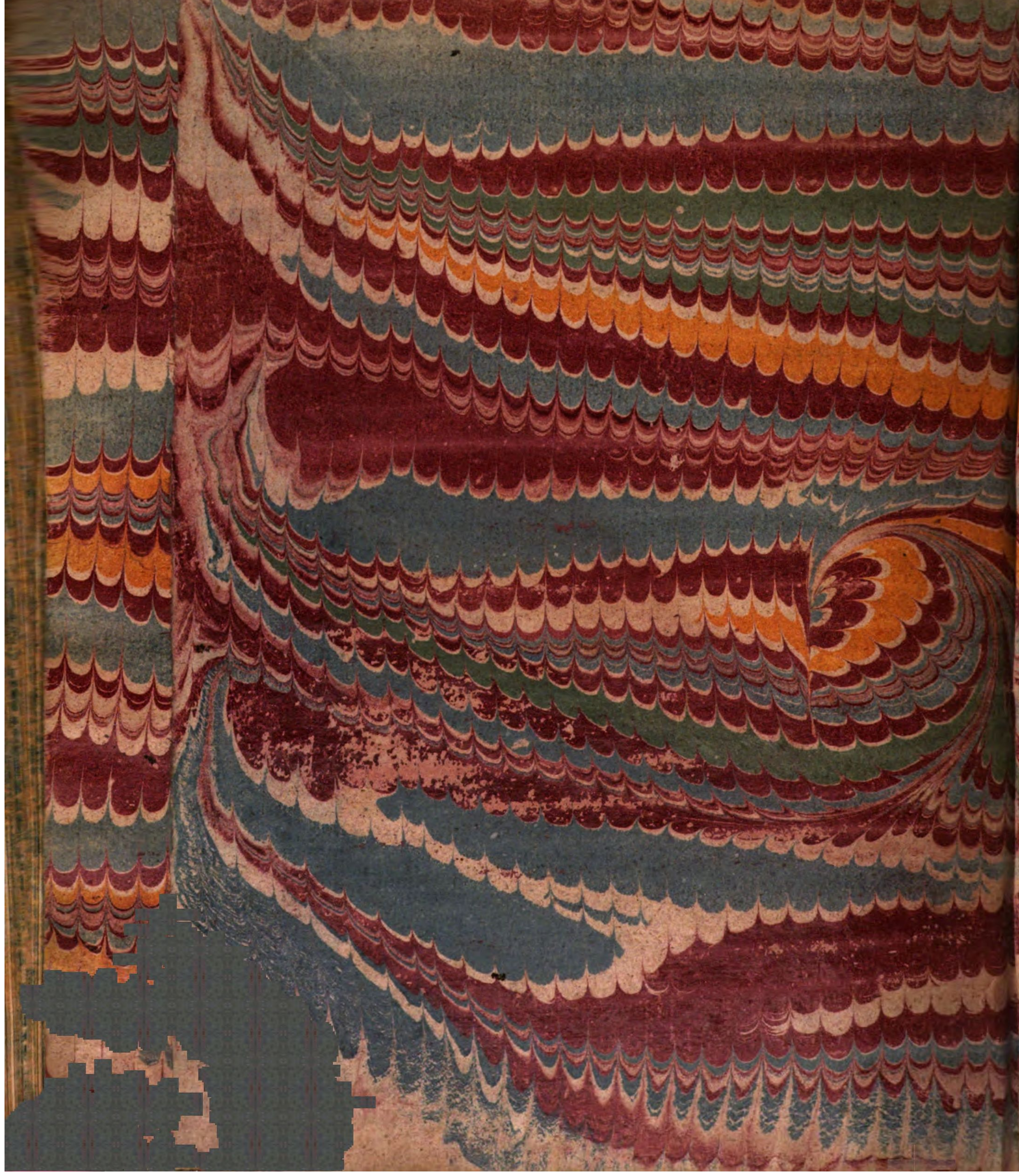
Memphios, filiis sceleratis ! qui sponsam Regiam, regitivam prudentiam, usque ad versionem constupratis : qui tam in capite quam in membris sinceritatem justitiæ polluentes, nec capitis curiositatem, nec membrorum cupiditatem curare curastis : qui non iudicibus, sed exactoribus, subiecistis populum humilem, sicut buccellam panis, ab impudicis canibus, satietatem nescientibus, devorandam : ac ad erroris cumulum addidistis auribus Regiis, ausibus temerariis figmentare, quod corruptorum iudicium esset incurabilis corruptela, suspiciosa pervicacia, inquisitio infinita. Sed unde, putatis, inquisitionis infirmitatem emergere, nisi ex infinita Regis curiositate ? unde illam, nisi ex infinita vestra cupiditate ? Finiatur vestra cupiditas : finiatur Regia curiositas : & inquisitorum infinitas finietur. Sufficient enim Inquisitores perpauci, si, vestra cupiditate sedata, ac Regali curiositate curata, de perpaucis inquirere Rex ipse non respuerit, sed delicatam solertiam suam saltem in paucis exercere non recusaverit, si paucorum fidem prudenter prætentaverit, ita quod experientia sententiam, sententia amicitiam, amicitia confidentiam, secundum rationis ordinem, antecedit. Væ vobis Vulpibus fraudulentis ! demolientibus virtutum vineam, & moralem dehonestantibus honestatem : qui virtutes in vitia degenerare cogitis : qui vitia virtutum specie palliatis : qui prodigalem bonorum dilapidationem nuncupatis magnificentiam : qui pro temporali ministrorum militia, seu verius malitia, decernitis sacra stipendia exorando commercio compensanda. Super quo vos ultra percutiemus, prævaricationem addentes ? pinguis admodum est, ex adipe prodiens, iniquitas vestra, crassa plurimum est, ex malignitate procedens, cæcitas vestra : vitiosæ messis vestræ fertilitas mentis falcem nimis detinuit, dictantis calamum nimium fatigavit. Ideoque, præsentis Epistolæ prolixitatem, ac adulationum vestrarum superfluitatem pariliter præcidentes, vobis monendo consulimus, & consulendo præcipimus, sub interminatione Regalis indignationis & nostræ, quatenus super adulatoriis Regis præconiis, quibus simplicitas sua seducitur, virilitas effœminatur,

tur, fama læditur, infamia generatur, apponatis de cætero dig-
 gitum ori vestro. Alioquin, per Salutem Pharaonis, nisi deinceps
 omnis iniquitas os suum oppilaverit, non remanebit præsumptorum
 temeritas impunita. Si quæ vero commendationes rationabiles,
 viriles, utiles, & honestæ, prudentiam Regalem excitant,
 constantiam corroborant, justitiam regulant, temperantiam ornant,
 sub earum fideli dispensatione liberam vobis concedimus facultatem.
 Ne autem modicum fermentum,

Reliqua desiderantur.

Nicht verleiher FL
Mai 86 (Dr. Poi.)

Wagenseil, Johann Christoph, / Valckenier, Pieter, / Wagenseil, Johann
Christoph,

Joh. Christophori Wagenseilii De Hydraspide sva, sive, Adversus extrema
pericula Auarum munimento ac Præsidio ad Petrum Valckeniervm,
Illustrissimum Excellentissimumq[ue] Virum & Potentissimorum Fœderati
Belgii Ordinum ad S. R. I. Comitia Legatum, Epistola

Noribergae 1690

4 Gymn. 41

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10359341-2

VD17 23:627838F